

บทที่ 8

เทศกาลและพิธีกรรมของประเทศอาเซียน

ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมไทย ขนบธรรมเนียมทั้งหลาย เป็นสิ่งดั้งเดิมที่บรรพบุรุษของเรา ได้สั่งสมและสืบทอดต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย อย่างไรก็ตามประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและมีดินแดนติดต่อกัน เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย จะมีวัฒนธรรมบางส่วนที่คล้ายคลึงกันหรือมีมิตีความเชื่อและประเพณีที่เหมือนหรือคล้ายกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านศาสนา เช่น พระพุทธศาสนา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ส่วนศาสนา อิสลามในมาเลเซีย ก็จะมีพบว่ามีความคล้ายคลึงกับจังหวัดชายแดนทางภาคใต้แต่กลับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ห่างออกไป เช่น สิงคโปร์ บรูไน ก็จะทำให้มีวัฒนธรรมบางอย่างที่แตกต่างกับของไทย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรม นอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นชาติแล้ว วัฒนธรรม ยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ความรู้สึกเป็นบ้านพี่เมืองน้องกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

ลักษณะที่คล้ายกันของกลุ่มประเทศอาเซียน

ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันเป็นผลมาจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ รากฐานทางวัฒนธรรมและการนับถือศาสนา ซึ่งจะสรุปให้เห็นเป็นภาพรวมได้ ดังนี้

1. ศาสนา ศาสนาสำคัญที่เผยแพร่เข้ามาและได้รับการยอมรับนับถือจากชนชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา ล้วนนับถือ ดังนั้นประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ของ พม่า ลาว กัมพูชา ก็จะคล้ายคลึงกับคนไทย เช่น การทำบุญตักบาตร การสวดมนตร์ไหว้พระ การให้ความเคารพพระสงฆ์ การนิยมนำบุตรหลานเข้ารับการอุปสมบท เป็นต้น

สำหรับประเทศมาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีวัฒนธรรมแบบอิสลาม ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลจากคริสต์ศาสนา ประเทศสิงคโปร์และเวียดนาม นับถือหลายศาสนา โดยนับถือลัทธิธรรมเนียมตามแบบจีนเป็นหลัก

2. ภาษา ประเทศเพื่อนบ้านที่มีการพูด เขียน คล้ายคลึงกับไทยก็คือ ลาวเพียงชาติเดียวเท่านั้น ส่วนชาติอื่น ๆ ก็จะใช้ภาษาของตน ไม่ว่าจะเป็นพม่า เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ โดยที่ภาษาอังกฤษและภาษาจีนจะเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อกันได้ทั่วทั้งภูมิภาค

3. ประเพณี พิธีกรรม หากชาติใดที่มีรากฐานการนับถือศาสนาเป็น พระพุทธศาสนา ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ก็จะคล้ายคลึงกับของไทย เช่น การทำบุญเลี้ยงพระ การเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีเข้าพรรษา เป็นต้น ส่วนประเพณีอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา พบว่าหากเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับไทย เช่น พม่า ลาว กัมพูชา ก็จะมีประเพณีหลายอย่าง คล้ายคลึงกับไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เพียงแต่รายละเอียดของการจัดพิธี จะแตกต่างกันออกไป

ขณะเดียวกันวัฒนธรรมไทยในการแสดงความเคารพ โดยการไหว้ของคนไทย ชาติเหล่านี้ก็จะ มีธรรมเนียมการไหว้เช่นเดียวกัน

สำหรับชาติอื่น ๆ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน จะมีประเพณีพิธีกรรมตามแบบ อิสลาม เวียดนามกับสิงคโปร์จะมีประเพณีพิธีกรรมตามแบบจีน และมีวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา ผสมผสาน ส่วนชาติที่มีแบบแผนประเพณี พิธีกรรมเหมือนอย่างตะวันตก คือ ฟิลิปปินส์

4. อาหาร อาหารของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่จะ ประกอบด้วยข้าว พืชผัก และเนื้อสัตว์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น การปรุงอาหารโดยมากจะใช้เครื่องเทศ ประเภท กะทิ น้ำมันรสชาติจัดจ้าน โดยอาหารของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีอยู่ อย่างหลากหลาย สีสันดูน่ารับประทาน รสชาติเผ็ดร้อน ประเทศที่รับประทานอาหารไม่แตกต่างจาก คนไทยก็ยังคงเป็นพม่า ลาว กัมพูชา ขณะเดียวกันก็มีอาหารจากชาติอื่น ๆ เช่น ยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลี เข้ามาเผยแพร่ด้วย

5. การแต่งกาย ผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากไม่นับชุดพื้นเมืองและชุด ประจำชาติแล้ว จะแต่งกายไม่แตกต่างกัน กล่าวคือสังคมเมืองในปัจจุบัน ผู้ชายสวม เสื้อ กางเกง ส่วนผู้หญิงสวมเสื้อ กางเกง หรือกระโปรง แต่ในชนบทผู้หญิงจำนวนมากก็ยังสวมใส่ ผ้าซิ่นกันอยู่ ทั้งนี้ชุดประจำชาติของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ เหมือนกัน ทำให้เมื่อดูแล้วสามารถบอกได้ทันทีว่าชุดแต่งกายนั้น ๆ เป็นของชนชาติใด

การนับถือศาสนาของชาวอาเซียน

วัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล และ พิธีกรรมต่างๆ ของชาวอาเซียนนั้น มีพื้นฐานมาจาก ศาสนาอย่างปฏิเสธไม่ได้ ฉะนั้น มาดูกันว่า ประชาชนของแต่ละประเทศนับถือศาสนาอะไรกันบ้าง

1. **บรูไน ดารุสซาลาม** : กว่าร้อยละ 65 นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี รองลงมาคือ พุทธ คริสต์และความเชื่อพื้นเมือง
2. **กัมพูชา** : ร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ
3. **อินโดนีเซีย** : เกือบ 90 เปอร์เซนต์นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือก็ คริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ แคาทอลิก ฮินดู และพุทธ
4. **ลาว** : ร้อยละ 75 นับถือศาสนาพุทธ รวมไปถึงที่เหลือ นับถือผี บรรพบุรุษ
5. **มาเลเซีย** : ร้อยละ 61.3 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 19.8 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 9.2 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 6.3 นับถือศาสนาฮินดู และร้อยละ 1.3 นับถือลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า
6. **เมียนมาร์** : นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 90 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 5 ศาสนา อิสลามร้อยละ 3.8 ศาสนาฮินดูร้อยละ 0.05

7. **ฟิลิปปินส์** : เกือบ 90 เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาคริสต์ และกว่า 80 เปอร์เซ็นต์นับถือนิกายโรมันคาทอลิก มีนิกายโปรเตสแตนต์ 9 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือพุทธและอื่น ๆ

8. **สิงคโปร์** : ศาสนาพุทธ, ขงจื้อ, เต๋า, อิสลาม, คริสเตียน และฮินดู ไม่มีศาสนาประจำชาติ แต่มีส่วนของการเลือกไม่นับถือศาสนาด้วย

9. **เวียดนาม** : ส่วนใหญ่ชาวเวียดนามนับถือศาสนาพุทธ นิกายมหายาน ลัทธิขงจื้อ เต๋า พุทธมหายาน โรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์

10. **ประเทศไทย** : นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 93 รองลงมา คือ อิสลาม คริสต์ ฮินดู และอื่น

เทศกาลของประเทศในอาเซียน¹

ประเทศต่างๆ ในอาเซียนมีเทศกาลมากมาย ขอยกตัวอย่างมาเฉพาะเทศกาลที่น่าสนใจประเทศละ 1 เทศกาลเท่านั้น

1. ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม (Brunei Darussalam) :
National Day of Brunei Darussalam (วันชาติบรูไน)

ทุกๆวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ของทุกปี จะมีการเฉลิมฉลองวันชาติโดยจะมีขบวนพาเหรดในชุดหลากหลายสีและมีการสวดมนต์ในแบบมุสลิมตามมัสยิดทั่วประเทศ

2. ประเทศกัมพูชา(Cambodia): เทศกาลน้ำ

¹ <http://aseanfestivals.blogspot.com/>

เทศกาลน้ำ เป็นเทศกาลประจำปีของประเทศกัมพูชา โดยจะมีการเฉลิมฉลองด้วยการแข่งเรือยาว การแสดงพลุดอกไม้ไฟ และขบวนพาเหรด บริเวณทะเลสาบ "โตนเลสาบ" เทศกาลน้ำ เป็นเทศกาลประจำปีของประเทศกัมพูชา ที่จัดขึ้นทุกปีตั้งแต่วันที่ 14 ค่ำ 15 ค่ำ จนถึงแรม 1 ค่ำ เดือนพฤศจิกายน ซึ่งทางการกัมพูชาประกาศให้เป็นวันหยุด 3 วัน เทศกาลนี้คล้ายประเพณีลอยกระทงของไทย โดยประเพณีนี้ จัดขึ้นเพื่อเป็นการระลึกถึงบุญคุณ และแสดงความขอบคุณต่อแม่น้ำโขง และทะเลสาบ โตนเลสาบ ที่นำความอุดมสมบูรณ์มาสู่ชาวกัมพูชา เพราะน้ำในแม่น้ำโขงเมื่อขึ้นสูง จะไหลไปที่ทะเลสาบ เนื่องจากในช่วงปลายฤดูฝนในเดือนพฤศจิกายน น้ำในทะเลสาบลดต่ำลง ทำให้น้ำไหลลงกลับสู่น้ำโขงอีกครั้ง ชาวกัมพูชาจะร่วมกันลอยทุ่นที่ประดับด้วยดวงไฟ ไปตามแม่น้ำโขง ขณะ ที่การแข่งขันเรือ เป็นการรำลึก ถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ช่วงศตวรรษที่ 12 ในยุคเมืองพระนคร อาณาจักรเขมรที่กำลังรุ่งเรืองมีชัยเหนืออาณาจักรจาม ในการสู้รบทางเรือ

3. ประเทศอินโดนีเซีย (Indonesia) : Nyepi ปีใหม่ของบาหลี

ตามปฏิทินตะวันตก Shaka ปฏิทิน (Saka) สำหรับเก้าเดือนแรกของวันที่ดวงจันทร์ใหม่ อินโดนีเซียเรียกว่าวัน Niepi, ภาษาจีนที่เรียกว่าส่วน เป็นวันสงบวันที่ทุกคนเข้าพักที่บ้านและนั่งในสมาธิไม่ตั้งไฟไม่กินไม่ออกไปข้างนอกในเวลากลางคืนจะไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดไฟให้อยู่กับความเงียบของเทศกาล

4. ประเทศลาว (Laos) : เทศกาลบุญข้าวประดับดิน

งานเทศกาลบุญข้าวประดับดิน อยู่ในเดือนสิงหาคม ห่อข้าวประดับดิน จัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 ตามปฏิทินทางจันทรคติเป็นงานทำบุญเพื่อระลึกถึงผู้ล่วงลับไปแล้ว (เน้นอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ไปให้แก่ผีไม่มีญาติ)

5. มาเลเซีย (Malaysia) : เทศกาลปีใหม่ของมาเลเซีย (Deepavali)

Deepavali ในภาษาสันสกฤตมาจากรากศัพท์ “Row of Light” หรือ แถวของแสงสว่างแห่งชัยชนะ ต้นกำเนิดประวัติความเป็นมาของเทศกาล Deepavali เป็นการต่อสู้ของ 2ฝ่าย ระหว่างความดี และความชั่ว คือ Narakasura ปีศาจร้ายอาศัยในความมืด เมื่อบ้านเรือนหลังใดจุดตะเกียงเพื่ออาศัยแสงสว่างในการดำรงชีพ Narakasura จะฆ่ามนุษย์เพื่อไม่ให้เกิดแสงสว่าง ทำให้ประชาชนรู้สึกหวาดกลัว ตามความเชื่อของชาวฮินดู ทำให้ต้องสวดมนต์อ้อนวอนพระ

6. ประเทศเมียนมาร์ (Myanmar) : เทศกาลตินาญัง (Dinagyang)

เทศกาลดินาญัง (Dinagyang) เป็นงานรื่นเริงที่มีชื่อเสียงของเมืองอิโลอิโย (Iloilo) ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเกาะปาเนย์ จัดขึ้นสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนมกราคม เพื่อฉลองให้แก่นักบุญซานโต นินอย เช่นเดียวกัน ซึ่งนอกจากการจัดแสงดนตรีและเดินขบวนพาเหรดแล้ว ชาวเมืองอิโลอิโย จะนำรูปจำลองของนักบุญวานโต นินอย มาแห่ฉลองทั่วเมือง รวมถึงจัดประกวดเต็นรำไปตามท้องถนน ซึ่งนับเป็นจุดเด่นของงานนี้

7. ประเทศฟิลิปปินส์ (Philippines) : เทศกาลดินาญัง (Dinagyang)

เทศกาลนี้ จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงนักบุญซานโต นินอย (Santo Nino) เช่นเดียวกับเทศกาลซินูล็อก แต่จะจัดขึ้นในสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนมกราคม ที่เมืองอิโลอิโย (Iloilo)

เทศกาลดินาญังของจังหวัดอิโลอิโล จัดขึ้นทุกวันอาทิตย์ที่สามของเดือนมกราคม มีที่มาจากขบวนแห่รับพระรูปของพระเยซูชุน้อย (Santo Nino หรือ Child Jesus) ที่บาทหลวงชาวสเปนนำเข้ามาในฟิลิปปินส์หลายร้อยปีมาแล้ว โดยนับถือว่าพระองค์ช่วยขับไล่วิโรคร้ายซึ่งมักมารุกรานชาวเกาะในสมัยโบราณ ทุกปีชาวเมืองจะแห่พระรูปไปตามถนนในเมือง ต่อมาจึงเปลี่ยนแปลงเป็นการประกวดขบวนแห่และการเดินรำตามท้องถนน โดยเพิ่มวันงานขึ้นอีก 1 วัน เป็นวันเสาร์ที่สามของเดือนมกราคม เรียกว่า “Kasadyahan” แปลว่า “ความสุข หรือความสนุก”

ขบวนแห่ที่เดินระบำในวัน Kasadyahan แต่งกายในชุดพื้นเมืองดั้งเดิมทั้งหญิงและชาย แต่ละขบวนเรียกเป็นเผ่า (Tribe หรือ Tribu) แต่ละเผ่ามีการแสดงเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสมัยโบราณ ดนตรีประกอบใช้ดนตรีได้ทุกชนิด ถือเป็นการเล่นเครื่องก่อนถึงวันจริง วันอาทิตย์ที่สามของเดือนมกราคมจึงจะเป็นดินาญังของจริง ผู้แสดงต้องทาหน้าตาและร่างกายด้วยสีดำหรือน้ำตาลดำ ผู้ชายแต่งกายเป็นนักรบโบราณ มีหมวกขนนกสีสั้นต่างๆ กัน และถืออาวุธ เช่น หอกหรือธนู ผู้หญิงก็นุ่งกระโปรงหล้า และทาตัวด้วยสีน้ำตาลดำเช่นกัน ที่สำคัญคือทุกเผ่าจะต้องมีรูปพระเยซูชุน้อยเป็นสัญลักษณ์

8. ประเทศสิงคโปร์ (Singapore) : เทศกาล Singapore River Hong Bao

เทศกาล Singapore River Hong Bao ถูกจัดขึ้นทุกๆเดือนกุมภาพันธ์ มีการแสดงพลุละลางตา และขบวนเรือพาเหรดประดับไฟอย่างสวยงามที่แม่น้ำสิงคโปร์

เทศกาลนี้ได้มีการจัดที่แม่น้ำและ Marina นักเดินทางสามารถเดินเล่นและร่วมเฉลิมฉลองกับชาวสิงคโปร์ในช่วงเทศกาลตรุษจีน และยังสามารถชมการแสดงศิลปวัฒนธรรม รวมถึงยังมีบรรดา ร้านอาหารแบบแผงลอย และพลุหลากสี ทำให้นักท่องเที่ยวได้เพลินตาในยามค่ำคืนของ สถานที่แห่งนี้

9. ประเพณีเวียดนาม (Vietnam) : เทศกาลตรุษจีนเวียดนาม

เวียดนาม เป็นประเทศในแถบเอเชีย ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของประเทศจีน มาเป็นเวลานาน ดังนั้นประเพณีและวัฒนธรรม จึงมีความคล้ายคลึงกันมาก รวมทั้งเทศกาลตรุษจีน หรือวันขึ้นปีใหม่ ของชาวจีน แต่สำหรับชาวเวียดนามจะเรียกเทศกาลนี้ว่า "Tet Nguyen Dan" หรือเรียกย่อ ๆ ว่า Tet โดยเทศกาลดังกล่าวถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญและยิ่งใหญ่ที่สุดของชาวเวียดนาม "Tet Nguyen Dan" หมายถึง เช้าแรกของวันปีใหม่ โดยนับจากปฏิทินตามจันทรคติ (ใช้การนับวงโคจรของดวงจันทร์เป็นตัวกำหนดวันเดือนปี) และเป็นการเริ่มต้นฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งถือเป็น ฤดูกาลของการกำเนิดสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ในอดีตเทศกาลนี้จะจัดให้มีการเฉลิมฉลอง มากกว่า 1 สัปดาห์ กระทั่งปัจจุบัน จึงถูกกำหนดให้เหลือเพียง 3 วันเท่านั้น ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นในระหว่างวันที่ 21 มกราคม -19 กุมภาพันธ์ ตามปฏิทินสุริยคติ ซึ่งก่อนหน้าที่จะถึงวันปีใหม่ ชาวเวียดนามมักจะเก็บเงิน จ่ายภาระหนี้สินทั้งหมด ซื้อชุดใหม่ รองเท้าใหม่ทาสีบ้าน ทำความสะอาด และตกแต่งบ้านเรือน ด้วยความเชื่อว่า จะช่วยขจัดโชคร้าย และความทรงจำ ที่ไม่ดีที่เกิดกับปีก่อนนี้ให้หมดไป

10. ประเทศไทย (Thailand) : สงกรานต์

สงกรานต์เป็นเทศกาลวันสิ้นปีเก่าขึ้นปีใหม่ของคนไทย พิธี สงกรานต์ ถือเป็นประเพณีการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ของไทยที่ยึดถือปฏิบัติ มาแต่โบราณช่วงวัน สงกรานต์จึงเป็นวันแห่งความเอื้ออาทร ความรัก ความผูกพัน ที่มีต่อกันทั้งครอบครัว ชุมชน สังคม และศาสนา ในความเชื่อดั้งเดิมที่ใช้สัญลักษณ์เป็นองค์ประกอบหลักในพิธี ได้แก่ การใช้น้ำเป็นตัวแทน แก่กันกับความหมายของฤดูร้อน ช่วงเวลาที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษ ใช้น้ำรดให้แก่กันเพื่อความชุ่มชื้น และขอพรจาก บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย รวมทั้งแสดงความกตัญญูตเวทีตาต่อบรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการทำบุญ อุทิศส่วนกุศลไปให้ การสร้างความสมัคสมานสามัคคีในชุมชน ได้แก่ การร่วมกันทำบุญให้ทาน การก่อบูชาพระเจดีย์ทรายและเป็น การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การเล่นสาดน้ำเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงร่วมกัน

เทศกาลสำคัญทางศาสนาอาเซียน

1. ประเทศบรูไน

เทศกาล ฮารีรายา

“วันฮารีรายอ” เทศกาลแห่งความสุขที่มุสลิมทั่วโลกรอคอย ฮารีรายอ² (Hari Raya) เป็นภาษามลายูปัตตานี ส่วนในภาษามลายูกกลาง แปลว่า วันใหญ่ หรือ วันอีด เป็นวันเฉลิมฉลองเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ของชาวมุสลิม โดยก่อนวันงาน ชาวมุสลิมจะออกมาจับจ่ายซื้อของ เสื้อผ้า และหมวกกะปิเยาะ เพื่อเตรียมต้อนรับเทศกาลฮารีรายอกันอย่างคึกคัก และในวันดังกล่าวชาวมุสลิมจะไปเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่ออภัยต่อกันในสิ่งที่ผ่านมา มีการแสดงออกด้วยการสวมกอด การจูบมือ การหอมแก้มทั้งสองของพ่อแม่ เป็นการแสดงความรัก ลูกหลานที่อยู่ต่างภูมิภาคต่างกลับบ้าน เมื่อมาขออภัยและอำนวยพรให้พ่อแม่ ทุกครัวเรือนจะมีความอบอุ่นไปด้วยบรรดาลูก ๆ หลาน ๆ กลับบ้านโดยพร้อมเพรียงกัน

ช่วงเวลา ในรอบปีหนึ่ง ชาวมุสลิม มีวันฮารีรายอ 2 ครั้ง คือ

- 1) อีดิลฟิตรี ตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือนเซาวาล ซึ่งเป็นเดือน 10 ตามปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นวันออกบาวช
- 2) อีดิลอฎฮา ตรงกับวันที่ 10 เดือน ซุลฮิจญะ หรือตรงกับเดือน 12 ของปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นการฉลอง วันออกฮัจญ์ หรือ ถือเป็นวันครบรอบการถือศีลอดของเดือนรอมฎอน

ความสำคัญ

วันฮารีรายอ เป็นวันรื่นเริงประจำปี ชาวมุสลิมจะไปเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่ออภัยต่อกันในสิ่งที่ผ่านมา เป็นวันที่ทุกคนมีความสุขมาก มุสลิมจะมีการประกอบพิธีกรรมพร้อมเพรียงกันทั่วโลก ในวันอีดิลฟิตรี มุสลิมทุกคนจะต้องจ่ายซะกาตฟิตรีเราะห์ บริจาคทานแก่คนยากจนอนาถา ส่วนในวันอีดิลอฎฮา จะมีการเชือดสัตว์พลี แล้วจะทำ กุรบัน แจกจ่ายเนื้อเพื่อเป็นทานแก่ญาติมิตร สัตว์ที่ใช้ในการเชือดพลี ได้แก่ อูฐ วัว แพะ เป็นการขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้เป็นผู้บริจาค เป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ ในวันฮารีรายอชาวมุสลิม จะเดินทางกลับภูมิลำเนาของตน มาร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยพร้อมเพรียงกัน ได้พบปะ สังสรรค์กับเพื่อน ญาติพี่น้อง เพื่อจะได้ขออภัยต่อกัน

พิธีกรรม

1. การปฏิบัติตนในตอนเช้าของวันฮารีรายอ โดยชาวมุสลิมจะตื่นนอนแต่เช้าตรู่ โดยเฉพาะผู้หญิงจะเป็นผู้ตกแต่งบ้านเรือนให้สะอาดสวยงามเป็นพิเศษ จัดเตรียมอาหาร ขนมต่าง ๆ ไว้ต้อนรับ

² <http://hilight.kapook.com/view/75183>

เพื่อน ญาติพี่น้อง และแขกที่มาเยี่ยมเยียน ทุกคนต้องปฏิบัติบริจาคซากาตพิตเราะห์ก่อนที่จะไปละหมาดในวันอีดิลฟิตรี สิ่งของที่ใช้ในการบริจาคจะใช้สิ่งของที่บริโภคเป็นอาหารหลัก

2. การอาบน้ำในวันฮารีรายอ เมื่อปฏิบัติภารกิจเสร็จ จะอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด เรียกว่าอาบน้ำสุนัต กำหนดเวลาอาบน้ำตั้งแต่เที่ยงคืนเริ่มต้นวันฮารีรายอ จนถึงพระอาทิตย์ตก แต่เวลาที่ที่ดีที่สุดและเป็นที่ยอมรับว่าสุนัต คือเมื่อแสงอรุณขึ้นขอบฟ้าในวันฮารีรายอ ในขณะที่อาบน้ำสุนัตทุกคนจะต้องกล่าวดุอาอ์เป็นการขอพร

3. การประกอบพิธีกรรม ชาวมุสลิมจะเดินทางไปประกอบพิธีกรรมที่มัสยิด ในวันอีดิลฟิตรีจะไปมัสยิดเวลา 08.30 น. วันอีดิลอัฎฮา จะไปมัสยิดเวลา 07.30 น. การปฏิบัติตนเมื่อเดินทางถึงมัสยิด ทุกคนจะอาบน้ำละหมาด จากนั้นจึงเข้าไปในมัสยิด ทำการละหมาด ตะฮิญะตุลมัสยิด 2 รอกาอัต มีการแบ่งแยกหญิงชาย โดยใช้ม่านกั้นกลาง เสร็จแล้วจัดแถวนั่งรอฟังโตะอิหม่าม ซึ่งเป็นผู้นำในการทำพิธีละหมาด

4. การละหมาด จะมีโตะอิหม่ามเป็นผู้นำละหมาดจำนวน 2 รอกาอัต

5. การปฏิบัติตนเมื่อละหมาดเสร็จ หลังจากละหมาดเสร็จแล้ว มุสลิมทุกคนจะนั่งฟังอิหม่ามกล่าวคุฏบะ (คำอบรม) เพื่อแนะแนวทางชีวิตด้านความศรัทธาที่กระตุ้นเตือนให้ปฏิบัติแต่ความดีละเว้นความชั่ว และปฏิบัติตามแนวทางของอิสลาม เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ขณะนั่งฟังนั้นทุกคนจะอยู่ในความสำรวม สงบนิ่ง ตั้งใจฟัง ไม่พูดจาใด ๆ ทั้งสิ้น และเมื่ออิหม่ามอ่านคุฏบะจบแล้ว อิหม่ามจะขอพรจากพระอัลลอฮ์เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง และบรรดามุสลิมที่มาร่วมประกอบพิธีกรรม จะมีการขอภัยต่อกันโดยผู้น้อยจะเข้าไปขอภัยผู้อาวุโสกว่า

2. ประเทศกัมพูชา³

ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน วัฒนธรรมประเพณีจึงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนในประเทศ ศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ได้แก่

8. 1 ระเบ้าอัปสรา (Apsara Dance)

ระเบ้าอัปสรา เป็นการแสดงนาฏศิลป์ที่โดดเด่นของกัมพูชา ซึ่งถอดแบบการ แต่งกายและท่า ร่ายรำมาจากภาพจำหลักรูปนางอัปสรที่ปราสาทนครวัด นางอัปสราตัวเอกองค์แรก คือ เจ้าหญิงบุพผาเทวี พระราชธิดาในเจ้าสีหนุ เป็นระเบ้าที่กำเนิดขึ้นเพื่อ เข้าฉากภาพยนตร์เกี่ยวกับนครวัดที่กำกับโดย Marchel Camus ชื่อเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า L'Oiseau du Paradis ก็คือ The Bird of Paradise หลังจากนั้น ระเบ้าอัปสรา ก็เป็นระเบ้าขวัญใจชาวกัมพูชา ใครได้ เป็นตัวเอกในระเบ้าอัปสรา นั้นเชื่อได้ว่าเป็นตัวนางชั้นยอดแห่งยุคสมัยนครวัด เป็นอุดมคติแห่งชาติกัมพูชา นางอัปสราในนครวัดก็เป็นอุดมคติแห่งสตรีเขมร ดังนั้นการชุบชีวิตนางอัปสราออกมาเป็น ระเบ้าระดับชาตินั้นมีความหมายในเชิงชาติพันธุ์นิยม เพื่อให้เข้าถึงสัญลักษณ์สูงสุดแห่งสตรีเขมร ระเบ้าอัปสรา มีชื่อเสียง ขึ้นมาด้วยการอิงบนความยิ่งใหญ่ของนครวัด และระเบ้าอัปสรา ก็จำลองภาพสลักที่หนึ่งไร่ความ เคลื่อนไหวในนครวัดให้หลุดออกมามีชีวิต ดอกไม้เหนือเศียรนางอัปสราส่วน ใหญ่ในปราสาทนครวัดคือ ดอกฉัตร พระอินทร์ เนื่องจากรูปทรงของดอกชนิดนี้พ้องกันกับภาพสลัก เขมรเรียกดอกไม้ชนิดนี้ว่า "ดอกเสียดสก" เสียด

³ <http://www.ceted.org/tutorceted/art.html>

คือสิ่งที่เอามาเสียด และสก คือผม ชื่อของดอกไม้บ่งบอกว่าเป็นดอกสำหรับเสียดผม เข้าใจว่าสมัยโบราณสตรีชั้นสูง ของเขมรคงประดับ ศีรษะด้วยดอกไม้หลายชนิด หนึ่งในนั้นคือดอกฉัตรพระอินทร์ ดังหลักฐานภาพสลักนางอัปสร ที่พบ ในปราสาทหินขอม ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจของช่างสลักจากที่ได้เห็นของจริง

8.2 เทศกาลน้ำ (Water festival)

เทศกาลน้ำ (Water festival) หรือ “บอน อม ตุก” (Bon Om Tuk) เทศกาลประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของกัมพูชา จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนเพื่อเป็นการแสดงความสำนึกในพระคุณของ แม่น้ำที่นำความอุดมสมบูรณ์ มาให้ โดยจะมีการแข่งเรือยาว แสดงพลุดอกไม้ไฟ การ แสดงขบวนเรือประดับไฟ และขบวนพาเหรด บริเวณทะเลสาบ “โตนเลสาบ” ที่จัดขึ้น ทุกปีตั้งแต่ วันขึ้น 14 ค่ำ 15 ค่ำ จนถึงแรม 1 ค่ำ เดือน พฤศจิกายน ซึ่งทางการกัมพูชา ประกาศให้เป็น วันหยุด 3 วัน เพราะน้ำในแม่น้ำโขงเมื่อขึ้นสูง จะไหลไป ที่ทะเลสาบ เนื่องจากในช่วงปลาย ฤดูฝนในเดือนพฤศจิกายน น้ำในทะเลสาบลดต่ำลง ทำให้น้ำไหลลง กลับสู่ลำน้ำโขงอีกครั้ง ชาวกัมพูชาจะร่วมกันลอยทุ่นที่ประดับด้วยดวงไฟ ไปตาม แม่น้ำโขง ขณะที่การ

แข่งเรือ เป็นการรำลึก ถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สมัยพระเจ้า ชัยวรมันที่ 7 ช่วงศตวรรษที่ 12 ในยุคเมืองพระนคร อาณาจักรเขมรที่กำลังรุ่งเรืองมีชัยเหนืออาณาจักรจาม ในการสู้รบ ทางเรือ

3. ประเทศอินโดนีเซีย

เทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ถือเป็นส่วนสำคัญในชีวิตคนบาห์ลี ทุกวัดจะมีงานฉลองทำบุญประจำปี (Odalan) อย่างน้อยปีละครั้ง โดยชาวบาห์ลีจะแต่งตัวแบบพื้นเมืองดั้งเดิมสวยงามแล้วจัดเครื่องไหว้เครื่องบูชาไปวัดกัน โดยฝ่ายหญิงจะเป็นคนหูลของไหว้ไว้บนศีรษะ

กำหนดวันฉลองและเทศกาลต่างๆ ของบาห์ลีจะยึดปฏิทินตามจันทรคติ จึงทำให้วันสำคัญต่างๆ ไม่ตรงกับปฏิทินสากล

เทศกาลสำคัญๆบาห์ลี⁴ ได้แก่

- **วันขึ้นปีใหม่ฮินดู นิเยปี (Nyepi)** เป็นวันที่ชาวบาห์ลีจะ “เข้าเงียบ” ไม่มีการประกอบกิจกรรมใดๆทั้งสิ้น ไม่มีการเดินทางคมนาคม ไม่มีการก่อไฟหุงหาอาหาร และไม่มีการละเล่นบันเทิงสนุกสนานใดๆ โดยจะมีการทำบุญบูชาเทพต่างๆ กันตั้งแต่วันก่อนหน้า รวมทั้งมีการประกอบพิธีไล่สิ่งชั่วร้ายออกไปจากบ้านที่อยู่อาศัย

- **วันกาลุงกัน (Galungam)** เป็นเทศกาลเฉลิมฉลองที่ธรรมะเอาชนะอธรรมได้ ชาวบาห์ลีจะมีการตั้งเสาไม้ไผ่สูงตกแต่งด้วยทางมะพร้าวสานเป็นรูปต่างๆ สวยงามไว้หน้าบ้าน ตั้งศาลเพียงดาวางเครื่องไหว้สักการะสี่สวดไส ทั้งขนม ดอกไม้และผลไม้ที่ประดับบ้าน ให้บรรพบุรุษที่จะลงมาเยี่ยมจากสวรรค์ ช่วงเวลากาลุงกันจะนาน 10 วัน มีงานฉลองและพิธีทุกวัน

⁴ <http://www.oceansmile.com/IndoBali/VisitBali.htm>

- **วันคุนิงกัน(Kuninggan)** วันที่สิบสองของเทศกาล เป็นวันส่งวิญญาณบรรพบุรุษกลับสวรรค์จะมีการทำบุญให้ผู้ล่วงลับด้วย

- **วันสร้สวตี (Saraswati)** เป็นวันฉลองเทวีแห่งความรู้และศิลปะ หรือพระสุรัสวตีที่เรารู้จักกันนั่นเองเป็นวันที่ทางวัดจะนำหนังสือธรรม ไบลาน จารึก และคัมภีร์พระเวทย์มาทำพิธีสักการบูชา ส่วนงานพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของคนบาทลือคือ งานเผาศพ จะเป็นงานที่ผู้ร่วมขบวนแห่งศพแต่งกายงดงามมีสีสัน บริเวณที่จัดงานเผาศพจะทำเป็นรูปสัตว์แต่งสีปิดทองสวยงาม ถ้าผู้ตายมีตำแหน่งหน้าที่หรือยศศักดิ์สูง โลงรูปสัตว์ก็จะมีขนาดใหญ่ขึ้นและหรรษามากขึ้น

4. ประเทศลาว

ประเพณีบุญข้าวประดับดิน⁵

บุญเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน คือ บุญที่ทำในวันแรมสิบสี่ค่ำ เดือนเก้า(ประมาณเดือนสิงหาคม) เป็นการนำข้าวปลา อาหาร คาวหวาน ผลไม้ หมา กบ ปลา บุกหรี อย่างละเล็ก อย่างละน้อย แล้วห่อด้วยใบตองทำเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางตามโคนต้นไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินบริเวณรอบๆ เจดีย์หรือโบสถ์เป็นการทำบุญที่ชาวบ้าน จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

ความเป็นมา

มีเรื่องเล่าไว้ในพระธรรมบทว่าญาติของพระเจ้าพิมพิสารกษัตริย์ของสงฆ์เมื่อตายแล้วไปเกิดในนรก ครั้นพระเจ้าพิมพิสารถวายทานแก่พระพุทธเจ้าแล้วมิได้อุทิศให้ญาติที่ตาย กลางคืนพวกญาติที่ตายมาแสดงตัวเปล่งเสียงน่ากลัวให้ปรากฏใกล้พระราชนิเวศน์ รุ่งเช้าได้เสด็จไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทูลเหตุให้ทราบ พระเจ้าพิมพิสารจึงถวายทานอีกแล้วอุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติที่ตายไปจึงได้รับส่วน กุศลการทำบุญข้าวประดับดิน ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ญาติผู้ตายแล้ว ถือเป็นประเพณี ที่ต้องทำเป็นประจำทุกปี

มูลเหตุที่ทำ

เนื่องจากคนลาวและไทยอีสาน มีความเชื่อถือสืบต่อกันมาแต่โบราณกาลแล้วว่า กลางคืนของเดือนเก้าดับ(วันแรม 14 ค่ำ เดือน 9)เป็นวันที่ประตูนรกเปิด ยมบาลจะปล่อยให้ผีนรกออกมาเยี่ยมญาติในโลกมนุษย์ ในคืนนี้คืนเดียวเท่านั้นในรอบปี ดังนั้นจึงพากันจัดห่อข้าวไว้ให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว ถือว่าเป็นงานบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้ว

พิธีกรรม

ในตอนเย็นของวันแรม 13 ค่ำ เดือน 9 ญาติโยมเตรียมจัดอาหารคาวหวาน และหมากพลู บุกหรีไว้กะให้ได้ 4 ส่วน ส่วนหนึ่งเลี้ยงดูกันในครอบครัว ส่วนที่สองแจกให้ญาติพี่น้อง ส่วนที่สามอุทิศให้ญาติที่ตายไปแล้ว และส่วนที่สี่นำไปถวายพระสงฆ์ ในส่วนที่สาม ญาติโยมจะห่อข้าวน้อย ซึ่งมีวิธีการห่อคือ ใช้ใบตองห่อ ขนาดเท่าฝ่ามือ ส่วนความยาวนั้นให้ยาวสุดซีกของใบตอง

⁵ <http://www.lib.ubu.ac.th/html/report/ubontraditional/kawpradabdin-9.htm>

อาหารคาวหวาน ที่ใส่ห่อนั้นจะจัดใส่ห่ออย่างละเล็กละน้อย อาทิ

1. ข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้วปั้นเป็นก้อนเล็กๆ ขนาดเท่าหัวแม่มือ 1 ก้อน
2. เนื้อปลา เนื้อไก่ หมู และใส่ลงไปเล็กน้อย ถือว่าเป็นอาหารคาว
3. กล้วย น้อยหน้า ฝรั่ง มะละกอ มันแกว อ้อย มะละกอสุก หรือขนมหวานอื่นๆ ลงไป (ถือเป็นอาหารหวาน)

4. หมากหนึ่งคำ บุหรี่หนึ่งมวน เมียงหนึ่งคำ

หลังจากนั้นนำไปตอมมาห่อเข้ากันแล้วใช้ไม้กลัดหัวท้ายและตรงกลางก็จะได้ห่อข้าวน้อย ที่มีลักษณะยาวๆ

หมาก พลุ หมากหนึ่งคำ บุหรี่หนึ่งมวน เมียงหนึ่งคำ สีเสียด แก่นคูณ นำมาห่อใบตองเข้าด้วยกันแล้วไม้กลัดหัวท้าย ก็จะได้ห่อหมาก พลุ หลังจากนั้นนำห่อ 2 ห่อมาผูกกันเป็นคู่ แล้วนำไปมัดรวมเป็นพวง 1 พวง จะใส่ ห่อหมากและห่อพลุจำนวน 9 ห่อ ต่อ 1 พวง

การวางห่อข้าวน้อย หมายถึง การนำห่อข้าวน้อยไปวางอุทิศส่วนกุศลตามที่ต่างๆ พอถึงเวลาประมาณ 03.00 - 04.00 น.ของวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านแต่ละครัวเรือนจะนำเอาห่อข้าวน้อยที่จัดเตรียมได้แล้วไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในวัด วางไว้ตามดินริมกำแพงวัด วางไว้ริมโบสถ์ ริมเจดีย์ในวัด การนำเอาห่อข้าวน้อยไปวางตามที่ต่างๆ ในวัดเรียกว่า การยาย(วางเป็นระยะๆ)ห่อข้าวน้อย ซึ่งเวลานำไปวางจะพากันไปทำอย่างเงียบๆ ไม่มีการตีฆ้อง ตีกลองแต่อย่างใด

หลังจากการยาย (วาง) ห่อข้าวน้อยเสร็จ ชาวบ้านจะกลับบ้านเพื่อเตรียมอาหารใส่บาตรในตอนเช้าของวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 หลังจากนั้น พระสงฆ์จะแสดงพระธรรมเทศนาเกี่ยวกับเรื่องอานิสงส์ของบุญข้าวประดับดินให้ฟัง ต่อจากนั้นชาวบ้านจะนำปัจจัยไทยทานถวายแด่พระสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์ให้พรเสร็จ ชาวบ้านที่มาทำบุญก็จะกรวดน้ำ อุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติ ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วทุกๆ คน

5. ประเพณีมาเลเซีย⁶

เทศกาลซาบารห์

จัดที่รัฐซาบารห์ช่วงสิ้นเดือนพฤษภาคม ตลอด 2 สัปดาห์ เป็นการรวมตัวของชนเผ่าต่างๆ ประมาณ 30 เผ่า จัดงานรื่นเริงเพื่อเริ่มต้นเข้าสู่ฤดูกาลเก็บเกี่ยวครั้งใหม่ ในงานเทศกาลนี้ชนพื้นเมืองของแต่ละเผ่า จะแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่า เข้าร่วมการเดินขบวนพาเหรด มีการแสดงระบำพื้นเมืองและขับร้องบทเพลงท้องถิ่น มีการทำพิธีกรรมให้เพื่อให้การเพาะปลูกในฤดูกาลใหม่ได้ผลดี

เทศกาลกาไว ดายัค

เป็นเทศกาลเฉลิมฉลองหลังการเก็บเกี่ยว ชนพื้นเมืองจะจัดเฉลิมฉลองและทำพิธีบวงสรวงเทพแห่งข้าวและเทพแห่งความร่ำรวย ในเทศกาลกาไวของทุกปีจะเต็มไปด้วยสีสัน ของการตกแต่งระเบียบบ้าน ด้วยผ้าโบราณประจำชาวดายัค เสียงดนตรีจากประโคมแคนดังรายาห์บรรเลงไพเราะ ดัง

⁶ <http://www.labsamong.com/traditions-and-culture-malaysia/>

กังวลเพื่อขอพรจากเทพเจ้า ให้พืชผลงอกงามและเพื่อการมีอายุยืนยาว พิธีกรรมจะมีทั้งการขับร้องเต้นรำ และแบ่งปันอาหารเครื่องดื่ม เมื่อระฆังตีบอกเวลาเที่ยงคืนผู้นำหมู่บ้านจะนำดื่ม “ตีวก” (ไวน์พื้นเมืองของชาวไตยัคที่หมักจากข้าว ที่เชื่อกันว่าเป็นยา อายุวัฒนะ) ร่วมกัน และเฉลิมฉลองต่ออย่างสนุกสนาน

เทศกาลฮารีรายอ

เป็นวันสุดท้ายของการถือศีลอด เป็นช่วงวันหยุดยาวเพื่อให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามได้ประกอบพิธีทางศาสนา ในวันแรกจะทำละหมาดที่มัสยิด และสวดมนต์ขอพรให้กับบรรพบุรุษที่กุโบร์สำหรับฝังศพ มีการออกซะกาต (ทำทานแก่ผู้ยากไร้) เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชีวิต ถือเป็นช่วงวันหยุดยาว คนมาเลเซียมักจะออกเดินทางท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเยี่ยมญาติมิตรที่เคารพนับถือ

วันตรุษจีน

ถือเอาเป็นวันแรกของปฏิทินจันทรคติแบบจีน มักตรงกับช่วงปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ถือเป็นช่วงวันหยุดยาวของมาเลเซียอีกช่วงหนึ่ง เป็นวันรวมญาติของผู้ที่มีเชื้อสายจีน ในตอนเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้นจะมีพิธีเซ่นไหว้เทพเจ้าและบรรพบุรุษ หลังจากนั้นผู้คนจะพากันไปกราบไหว้เทพเจ้าตามศาลเจ้าทั่วกรุงกัวลาลัมเปอร์ มีพิธีสำนึกบาป ที่ม้าทรงใช้ของแหลมที่แทงตัวเองที่ถ้าบาตุ รวมถึงการจับจ่ายใช้สอยและเดินทางท่องเที่ยว

วันตีปาวลี

ชาวฮินดูในมาเลเซียถือเอาวันเพ็ญของเดือนตุลาคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ เรียกอีกชื่อว่า “วันธรรมะชนะอธรรม” เพราะตามตำนานกล่าวว่า เป็นวันที่พระรามยกทัพกลับเมือง หลังจากยกทัพไปรบกับยักษ์ โดยในวันตีปาวลีนี้ ในช่วงกลางวันจะทำความสะอาดบ้านเรือนและที่เก็บของมีค่า เพราะเชื่อว่าช่วยปัดเสนียดจัญไรให้พ้นไปจากชายคา ในช่วงค่ำของวันตีปาวลี จะทำพิธีบูชาพระจันทร์เพื่อความมั่งคั่งและร่ำรวย ตามความเชื่อที่ว่าพระจันทร์เป็นตัวแทนของพระนางลักษมี ชายาของพระนารายณ์ โดยการประดับบ้านเรือนด้วยแสงเทียนและดวงไฟ แม้แต่ตามถนนหนทางก็จะเต็มไปด้วยโคมไฟหลากสีสันมากมาย

ทริสติกัล (Trisikal) สามล้อถีบมาเลเซีย

เป็นสามล้อที่มีที่นั่งสำหรับผู้โดยสารสองคนอยู่ด้านหลัง มีหลังคาสำหรับบังแดด ส่วนคนถีบสามล้อจะอยู่ด้านหน้า ผู้โดยสารและคนถีบจะนั่งหันหน้าไปทิศทางเดียวกัน ตัวสามล้อมีการตกแต่งและประดับประดาอย่างสวยงาม ถือเป็นเอกลักษณ์ของประเทศมาเลเซีย นักท่องเที่ยวนิยมนั่งสามล้อเพื่อชมทิวทัศน์ของเมือง โดยเฉพาะย่านเขตเมืองเก่าบนเกาะปีนัง

ระบำดาตุนจุลุด

เป็นระบำที่ขึ้นชื่อและมีชื่อเสียงของชาวท้องถิ่นซาราวักบนเกาะบอร์เนียว หรือที่เรียกว่า “ระบำนกเงือก” ผู้รำรำจะแต่งชุดที่มีสีสันทึบคล้ายกับนกเงือก รวมถึงประดับขนนก รำรำประกอบด้วยดนตรี โดยมี “ซาเพ” เครื่องดนตรีท้องถิ่น เป็นเครื่องสายสำหรับดีด มีสี่สาย ลักษณะเรียบยาว มักทำมาจากไม้ตาลหรือไม้มะพร้าว

ว่าวบุหลัน

เรียกอีกชื่อว่าว่าววงเดือน เพราะมีลักษณะเหมือนพระจันทร์เสี้ยว การเล่นว่าวเป็นการละเล่นที่ชาวมาเลเซียนิยมมากอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะทางภาคตะวันออก ในทุกๆปีจะจัดให้มีการแข่งว่าวที่รัฐกลันตัน ว่าวที่นิยมเล่นกันมากก็คือว่าวบุหลัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นว่าวท้องถิ่นของเกาะมลายู ซึ่งว่าวชนิดนี้ชาวไต้หวันเราก็นิยมเล่นเช่นเดียวกัน ตัวว่าวจะประดับตกแต่งด้วยลวดลายอย่างวิจิตร มีการติดฟู่ที่ปลายปีก และมีการติดแอกที่ทำจากใบลาน ซึ่งเมื่อฉวัดเฉวียนอยู่ในอากาศ แอกใบลานจะส่งเสียงเหมือนกับเครื่องดนตรีอื่นไพบไร

ปันจักสีลัต (pencak silat)

คำว่าปันจัก (pencak) หมายถึงการป้องกันตนเอง และคำว่าสีลัต (silat) หมายถึงศิลปะ เป็นการต่อสู้ของมลายู นิยมกันมากในมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ในภาคใต้ของบ้านเราก็นิยมฝึกกันมาก เป็นการต่อสู้ด้วยมือเปล่า มีท่วงท่าการต่อสู้ที่งดงาม คล้ายกับการรำรำ

6. ประเทศพม่า

งานไหว้พุทธเจดีย์⁷ หรือ “พยาบะเวตอ”

วันเพ็ญเดือนตะดิงยูท หรือ “วันออกพรรษา” ในราวปลายเดือนตุลาคม และเป็นปลายฤดูฝน ชาวพม่ายึดถือพุทธศานานที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จขึ้นไปเทศน์โปรดพระพุทธรูปมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และเสด็จกลับลงมายังโลกมนุษย์วันเพ็ญตะดิงท หรือวันออกพรรษา เหล่าพุทธบริษัทจะพร้อมใจกันถวายการต้อนรับด้วยรูปแบบต่างๆ กัน เช่น ในประเทศไทยมีประเพณีตักบาตรเทโวโรหนะ สวดพระอภิธรรมพระทางน้ำ ประเพณีไหลเรือไฟ ฯลฯ แต่ในพม่าชาวบ้านจะถวายการต้อนรับพระพุทธองค์ด้วยการประดับประดาโคมไฟตามบ้านเรือน วัดวาอาราม และสถูปเจดีย์จนสว่างไสวละลานตา บางแห่งมีประเพณีชักพระทางน้ำ เช่นที่ทะเลสาบอินเล ฯลฯ นอกจากนี้ยังถือเป็นโอกาสที่ผู้น้อยจะแสดงความเคารพคารวะและมอบของขวัญแก่ญาติผู้ใหญ่ งานไหว้พุทธเจดีย์ หรือ “พยาบะเวตอ” จะมีขึ้นหลังเทศกาลออกพรรษา เรียกว่าเดือน “ตะซองโมง” ราวปลายเดือนตุลาคมต่อต้นเดือนพฤศจิกายน เป็นที่ทราบกันว่าพม่าเป็นดินแดนแห่งสถูปเจดีย์ งานไหว้พุทธเจดีย์จัดไล่เลี่ยกันทั่วประเทศทุกหนแห่งที่มีพระเจดีย์เป็นงานปอยหรืองานเฉลิมฉลองที่นำมาซึ่งทั้งความสุขใจที่ได้ทำบุญและความสนุกสนานจากสีสันบรรยากาศงานวัดบางแห่งจัดงานกันเป็นเดือนหรือถึงสองเดือนก็มี งานไหว้พุทธเจดีย์ที่ขึ้นชื่อมีหลายแห่ง เช่น งานไหว้พระเจดีย์ไจ้กัทโย หรือพระญาติอินทร์แควนที่รัฐมอญ ส่วนมหาเจดีย์ชเวดากองที่กรุงย่างกุ้งจะมีเทศกาลไหว้พระเจดีย์ครั้งใหญ่ในเดือนมีนาคม บ้างก็ว่าชเวดากองนั้นมีผู้คนหลั่งไหลขึ้นไปนมัสการเป็นจำนวนมากตลอดทั้งปี จึงเสมือนมี “พยาบะเวตอ” อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

ประเพณี ปอยสง่าลอง

⁷ <http://tpws.ac.th/mynmar/index.php/2015-03-12-16-21-14/16-2015-03-12-10-29-40/10-2015-03-12-13-35-22>

ประเพณี ปอยส่างลอง หรือที่เรียกว่า “งานบวชลูกแก้ว” เป็นงานประเพณีประจำของชาวไทยใหญ่ ซึ่งได้มีการจัดสืบทอดกันมายาวนาน คำว่า ปอย แปลว่า งาน ซึ่งหมายถึง งานเทศกาล งานรื่นเริง งานมงคลต่างๆ ส่าง แปลว่า พระ-เณร และ ลอง มาจาก คำว่า อะลอง แปลว่า กษัตริย์ ราชากับเจ้าแผ่นดิน เมื่อรวมกันก็ หมายถึง งานเตรียมบวชเป็นพระเณรของเด็กที่แต่งตั้งเป็นกษัตริย์หรือราชานั่นเอง โดยงาน “ปอยส่างลอง” นี้ จะนิยมจัดในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคมของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่ ชาวบ้านมีเวลาว่างเว้น หลังจากเก็บเกี่ยวพืชผลเกษตรในไร่แล้วเสร็จ ประกอบกับเป็นช่วงปิดเทอมปิดภาคเรียน ของเด็กๆ สาเหตุที่ชาวไทยใหญ่ได้จัดงานนี้ก็เพราะต้องการให้บุตรหลานได้มีโอกาสบรรพชา เป็นพระภิกษุสามเณร เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้ว่าชายชาวไทยใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนา ล้วนจะได้รับการบวชเป็น พระหรือสามเณรจากงานประเพณีปอยส่างลองนี้กันมาแทบทั้งสิ้น

7. ประเทศฟิลิปปินส์

วิถีชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ อิทธิพลวัฒนธรรมจากสเปนและเม็กซิโก เรียกว่า Hispanic Influences ที่มีมากกว่า 300 ปี ในช่วงการปกครองแบบอาณานิคม จะเห็นได้

จากความเชื่อในศาสนาคาทอลิกงานประเพณีทางศาสนาในทุกปี ฟิลิปปินส์จะมีงานรื่นเริง เรียกว่า Barrio Fiesta เป็นการฉลองนักบุญของเมือง หมู่บ้านและเขตการปกครองต่างๆ มีการประกอบพิธีทางศาสนา การเดินขบวนในเมืองฉลองนักบุญ การจุดพลุไฟ การประกวดความงามและการเต้นรำ รวมทั้งมีการตีไก่

ชาวฟิลิปปินส์มีความผูกพันกับวัฒนธรรมตะวันตกที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสเปนและสหรัฐอเมริกาอย่างมาก ดังเห็นได้จากการนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกอย่างเคร่งครัด ฟิลิปปินส์นับเป็นเพียงประเทศเดียวใน ภูมิภาคเอเชียที่ยอมรับศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประจำชาติ โบสถ์กลายเป็นสถานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและในชีวิตประจำวันมากเป็นอันดับ 3 ของโลก ขณะที่ชาวฟิลิปปินส์เป็น คนร่าเริง เรียบง่าย ปรับตัวเก่ง และมีความเป็นกันเองสูง ฟิลิปปินส์มีเทศกาลสำคัญ 3 งาน ได้แก่

1) เทศกาลอาติ (Ati-Atihan) จัดขึ้นในสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนมกราคม ในเมืองคาลิบู (Kalibu) บนเกาะปาเนย์ (Panay) ในหมู่เกาะวิซายาส นับเป็นงานเทศกาลใหญ่ที่มีชื่อเสียงในเรื่องความสนุกสนาน มีการแต่งกายเลียนแบบชาวอาติ (Ati) ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมของฟิลิปปินส์ มีรูปร่างเล็ก ผิวดำคล้ำ ผมหยิกขด ชาวฟิลิปปินส์จะจัดขบวนแฟนซีและแสดงดนตรี เพื่อเฉลิมฉลองต่อเนื่องเป็นเวลา 3 วัน 3 คืน

2) เทศกาลซินูล็อก (Sinulog) เป็นงานเทศกาลที่มีชื่อเสียงมากอีกงานหนึ่ง จัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 3 ของเดือนมกราคม ที่เมืองเซบู เป็นงานฉลองเพื่อรำลึกถึงนักบุญซานโต นินอย (Santo Nino) โดยจัดแสดงดนตรีและมีขบวนพาเหรดแฟนซีทั่วเมือง

3) เทศกาลดินาญัง (Dinagyang) เป็นงานรื่นเริงที่มีชื่อเสียงของเมือง อิลอิลโย (Iloilo) ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเกาะปาเนย์ จัดขึ้นในสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนมกราคม เพื่อฉลองให้แก่ นักบุญซานโต นินอยเช่นเดียวกัน ซึ่งนอกจากการจัดแสดงดนตรีและเดินขบวนพาเหรดแล้ว ชาวเมือง อิลอิลโยจะนำรูป

จำลองของนักบุญซานโต นินอยมาแห่งล่องหัวเมือง รวมถึงจัดประกวดเต็นรำไปตามท้องถนน ซึ่งนับเป็นจุดเด่นของงานนี้

เด็กๆ ในชนเผ่า Negritos มีลักษณะคล้ายพวกเงาะป่าในประเทศตอนใต้ ปัจจุบันได้มีการผสมเผ่าพันธุ์อื่นๆ จนมีเหลือที่เป็น Negritos แท้มีไม่มากนัก ปัจจุบันมีเหลือไม่เกิน 30,000 คน ส่วนพวกประชากรลูกผสมที่เรียกว่า Mestizo มีอยู่ร้อยละ 2 แต่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก จากการศึกษาเผ่าพันธุ์ ชาวฟิลิปปินส์มีเลือดผสมที่มาจากยุโรปประมาณร้อยละ 3.6 สำหรับชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาอยู่ในฟิลิปปินส์และกลายเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีมากที่สุดคือชาวจีน มีเป็นร้อยละ 3 ของประชากร ที่เหลือออกนั้นมีการกระจาย เช่น อเมริกาเหนือ (North Americans) สเปน (Spaniards) และพวกชาวยุโรป (Europeans) เม็กซิกันจากทวีปอเมริกาตอนกลาง (Mexicans) และจากทางประเทศทางอเมริกาใต้ (Latin Americans) มีบางส่วนจากอาหรับ (Arabs) จากเอเชียใต้ (Sout Asians) ประเทศอินโดนีเซีย (Indonesians) เกาหลี (Koreans) ญี่ปุ่น (Japanese) เวียดนาม (Vietnamese) และผู้อพยพจากเอเชียอื่น ในลักษณะดังกล่าวนี้จึงจัดได้ว่าประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีชนกลุ่มต่างๆ หลากหลายมากที่สุดประเทศหนึ่งในเอเชีย ในช่วงหลายทศวรรษหลัง รัฐบาลพยายามทำให้ประเทศมีความเป็นหนึ่งเดียวทางวัฒนธรรมมากขึ้น แต่ก็ได้รับการต่อต้านจากกลุ่มชนต่างๆ ในประเทศที่ต้องการสงวนวัฒนธรรมและฐานรากทางภาษาของตนไว้

8. ประเทศสิงคโปร์

Singapore River Hong Bao⁸

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีงานเฉลิมฉลองรื่นเริงตลอดทั้งปี เนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติผสมผสานกันอยู่ ทำให้มีงานเทศกาลที่หลากหลายตามความเชื่อต่างๆ โดยส่วนใหญ่เป็นเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เช่น เทศกาลตรุษจีนของชาวจีน เทศกาล Deepavali ของชาวฮินดู เป็นต้น

งานเทศกาลประจำชาติที่น่าสนใจในแต่ละเดือน

มกราคม

Thaipusam หรือ ไทพูซัม เป็นเทศกาลของชาวฮินดู ที่รำลึกถึงวันคล้ายวันเกิดของพระมรุกัน ผู้เข้าร่วมพิธีจะเดินและร่ายรำไปตามระยะทางมากกว่า 3 กม. บูชาและขอบคุณพระเป็นเจ้า โดยที่ผู้เข้าร่วมพิธีหลักจะแบกหรือลากภาวดีที่ถูกออกแบบและตกแต่งอย่างงดงาม ผู้ที่เสนอตัวเพื่อแบกภาวดีส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ต้องการให้เรื่องร้าย ๆ หรือภัยพิบัติต่าง ๆ ผ่านพ้นไป บางคนก็แบกก่อนแต่งงาน บางคนก็แบกหลังพิธีแต่งงาน บางคนก็แบกในช่วงที่ภรรยาตั้งครรภ์หรือกำลังจะคลอดลูก

กุมภาพันธ์

Chinese New Year หรือตรุษจีน ชาวสิงคโปร์เชื้อสายจีนจะจัดงานเช่นไหว้เทพเจ้าและงานรื่นเริงสนุกสนานอื่นๆ โดยจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ที่ไชน่าทาวน์ มีทั้งขบวนแห่มังกร การแสดงดอกไม้ไฟ และการแสดงแสงสีเสียงต่างๆ

⁸ <http://www.in1guide.com/index.php?topic=304.0>

Singapore River Hong Bao เทศกาลโคมไฟ จัดขึ้นที่แม่น้ำสิงคโปร์และ Marina ในช่วงเทศกาลตรุษจีน มีการแสดงพลุที่ตระการตา ขบวนเรือพาเหรดประดับไฟสวยงาม และร้านหาบเร่แผงลอยต่างๆมากมาย

และชมเทศกาล Chingay Parade ที่จะจัดช่วงตรุษจีนเช่นกัน มีขบวนพาเหรดนานาชาติทั้งแบบเดินถนนและแบบลอยน้ำจัดที่บริเวณ Pit buiding ที่ Marina Waterfront ใกล้ๆกับ Singapore flyer ราคาบัตรเข้าชมจะอยู่ที่ประมาณ 40-60 SGD ขึ้นอยู่กับรอบพาเหรด

เมษายน

Good Friday หรือวันศุกร์ประเสริฐ เทศกาลของชาวคริสต์ จัดขึ้นเพื่อระลึกถึงการสละชีวิตของพระเยซูบนไม้กางเขน

พฤษภาคม

Vesak Day หรือ เทศกาลวันวิสาขบูชา จัดขึ้นที่วัดพุทธศาสนาทุกแห่ง เพื่อระลึกถึงวันแห่งการประสูติ ตรัสรู้และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ถือเป็นงานบุญยิ่งใหญ่ประจำปี

กรกฎาคม

Hari Raya Puasa เทศกาลสำคัญของชาวสิงคโปร์เชื้อสายมุสลิม โดยที่ช่วงเช้าชาวมุสลิมจะพร้อมใจกันเข้าสู่หะร่า เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา จากนั้นก็เป็นการเฉลิมฉลองในหมู่เพื่อนฝูงหรือครอบครัว ซึ่งงานนี้จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ที่ถนนเกย์แลง ศูนย์รวมชาวมุสลิมในสิงคโปร์หลังการสิ้นสุดพิธีถือศีลอดหรือรอมฎอน (Ramadan)

สิงหาคม

National Day หรือวันชาติสิงคโปร์ ทุกวันที่ 9 สิงหาคมของทุกปี ขบวนพาเหรดวันชาติจะมาสร้างความสนุกสนาน ด้วยระบำตามแบบวัฒนธรรมต่างๆ และพลุไฟมากมาย ขบวนพาเหรดอันงดงามและการแสดงแสงเลเซอร์สีอันสดใส

ตุลาคม

Hari Raya Haji เทศกาลของชาวมุสลิม วันที่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ ทรงให้อภัยกับอิบราฮิม ชาวมุสลิมจะสวดมนต์ในวันนี้เพื่อระลึกถึงผู้ผ่านพิธีฮัจญ์หรือผู้แสวงบุญ ณ นครมักกะฮ์

Deepavali หรือเทศกาล ดีปาวลีประมาณเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายนของทุกๆปีหรือตรงกับช่วงหลังออกพรรษาของบ้านเรา หนึ่งในงานสำคัญทางศาสนาของชาวอินเดีย ที่นับถือศาสนาฮินดู และถือเป็นวันปีใหม่เป็นเทศกาลแห่งแสงและการประดับไฟของชาวฮินดู

เทศกาลต่างๆในประเทศสิงคโปร์ก็มีอย่างหลากหลายตลอดทั้งปี นักท่องเที่ยวที่สนใจเทศกาลไหนเป็นพิเศษก็เลือกวันและเวลาที่จะไปเยือนได้

9. ประเทศเวียดนาม

เทศกาลเต็ด Tet Nguyen Dan⁹

เทศกาลเต็ด(Tet) เป็นเทศกาลอรุณแรกแห่งปี หรือชาวเวียดนามเรียกว่า เต็ด เทวียน ด่าน (Tet Nguyen Dan) ถือเป็นเทศกาลขึ้นปีใหม่ทางจันทรคติที่สำคัญที่สุดของชาติเวียดนามเลยทีเดียว เทศกาลเต็ดจะเริ่มขึ้นหนึ่งสัปดาห์ก่อนที่จะเข้าสู่ปีใหม่ โดยเริ่มต้นในวันที่ 23 เดือน 12 จะมีพิธีเซ่นไหว้ เต่า กวน หรือเทพเจ้าแห่งคร้ว ด้วยผลไม้สด อาหารคาวหวาน รองเท้าชุดแต่งกายขุนนาง และปลาคราฟ เพื่อที่จะส่งเทพเจ้าแห่งคร้วขึ้นไปรายงานความเป็นไปในแต่ละครอบครัวในปีที่ ผ่านมาบนสวรรค์ นอกจากนี้ชาวเวียดนามยังนิยมตั้ง เกย เนว (Cay Neu) ซึ่งเป็นต้นไม้ทำจากลำไผ่มาปักไว้หน้าบ้าน ต้นนี้เป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี และมงคล จะทำให้วิญญาณชั่วร้ายหวาดกลัวและหนีไป ในช่วง 7 วันก่อนปีใหม่นี้จะมีการทำความสะอาดบ้านเรือน สิ่งของใดๆที่ชำรุดเสียหายก็ทิ้งไปและเปลี่ยนใหม่ ตระเตรียมเสื้อผ้าใหม่ๆเพื่อที่จะต้อนรับสิ่งดีๆในปีใหม่

เทศกาลเต็ด(Tet) เป็นเทศกาลอรุณแรกแห่งปี หรือชาวเวียดนามเรียกว่า เต็ด เทวียน ด่าน (Tet Nguyen Dan) ถือเป็นเทศกาลขึ้นปีใหม่ทางจันทรคติที่สำคัญที่สุดของชาติเวียดนามเลยทีเดียว เทศกาลเต็ดจะเริ่มขึ้นหนึ่งสัปดาห์ก่อนที่จะเข้าสู่ปีใหม่ โดยเริ่มต้นในวันที่ 23 เดือน 12 จะมีพิธีเซ่นไหว้ เต่า กวน หรือเทพเจ้าแห่งคร้ว ด้วยผลไม้สด อาหารคาวหวาน รองเท้าชุดแต่งกายขุนนาง และปลาคราฟ เพื่อที่จะส่งเทพเจ้าแห่งคร้วขึ้นไปรายงานความเป็นไปในแต่ละครอบครัวในปีที่ ผ่านมาบนสวรรค์ นอกจากนี้ชาวเวียดนามยังนิยมตั้ง เกย เนว (Cay Neu) ซึ่งเป็นต้นไม้ทำจากลำไผ่มาปักไว้หน้าบ้าน ต้นนี้เป็นสัญลักษณ์แห่งความโชคดี และมงคล จะทำให้วิญญาณชั่วร้ายหวาดกลัวและหนีไป ในช่วง 7 วันก่อนปีใหม่นี้จะมีการทำความสะอาดบ้านเรือน สิ่งของใดๆที่ชำรุดเสียหายก็ทิ้งไปและเปลี่ยนใหม่ ตระเตรียมเสื้อผ้าใหม่ๆเพื่อที่จะต้อนรับสิ่งดีๆในปีใหม่

คนเวียดนามจะ นิยมประดับตกแต่งบ้านด้วยไม้มงคล 3 ชนิดคือ ต้นส้มจี๊ด ดอกท้อสีแดง และดอกมายสีเหลืองทอง ถือเป็นสัญลักษณ์ของฤดูใบไม้ผลิ ทำให้คนในบ้านมีความสุขและโชคดี ในระยะเจ็ดวันก่อนเทศกาลเต็ดนี้ คนเวียดนามมีธรรมเนียมการไปเยี่ยมและทำความสะอาดที่สุสานของบรรพบุรุษด้วย มีการล้าง ปัดกวาด ทาสีใหม่ เขียนตัวหนังสือที่ป้ายชื่อใหม่และจุดธูปเซ่นไหว้ ด้วยผลไม้ อาหารคาวหวาน กระดาษทองบอกกล่าวให้บรรพบุรุษกลับบ้านเพื่อเฉลิมฉลองปีใหม่กับลูกหลาน ในวันส่งท้ายปีเก่า สมาชิกในครอบครัวของชาวเวียดนามจะมาพร้อมหน้าพร้อมตากัน เพื่อเซ่นไหว้เทพเจ้า

⁹ <http://vovworld.vn/th-TH/ความประทับใจต่อเวียดนาม/เทศกาลเต็ด/310867.vov>

และบรรพบุรุษ หิ้งบูชาจะได้รับการประดับประดาตกแต่งอย่างงดงามประดับด้วยดอกไม้มงคล ดอกท้อ ดอกมลาย และไม้ฟ้าสว่างไสว ของเซ่นไหว้ก็อุดมสมบูรณ์ ประกอบไปด้วยผลไม้ห้าอย่าง ตามคติความเชื่อที่ว่าเลข 5 นั้นบ่งบอกถึงความสมบูรณ์ โชคดี ความสุขห้าอย่างที่คนเวียดนามเชื่อคือ ฐานะร่ำรวย เกียรติยศ อายุยืน สุขภาพแข็งแรง และความสุข นอกจากนี้ก็มีอาหารคาวหวาน หมูหัน ไก่ ข้าวเหนียวสี แดง ผลไม้เชื่อมต่างๆ เช่น มะพร้าวแก้ว บัวเชื่อม มะเขือเทศเชื่อม ขนมประจำเทศกาลเต็ด หมุยอ แหนม เมี่ยงทอด กระจดาชเงินทอง เสื้อผ้ากระจดาช แต่อาหารสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในเทศกาลเต็ด คือแป้งหิ้ง จึง ทำจากข้าวเหนียว ถั่วเขียว เนื้อหมู ห่อด้วยใบไม้สีเขียว รูปทรงสี่เหลี่ยมจตุรัสบางท้องถิ่นจะห่อเป็นรูปทรงกระบอก เวลากินจะกินคู่กับเยื่อหมอน ซึ่งเป็นผักดองขึ้นชื่อของเวียดนาม ขนมนี่จะเป็นสัญลักษณ์ของแผ่นดิน และแป้งหิ้งใหญ่ ทำจากข้าวเหนียวหนึ่ง รูปวงกลม ซึ่งหมายถึงพระอาทิตย์ สะท้อนคติในเรื่องจักรวาลที่ประกอบไปด้วย ฟ้าและดิน หลังจากการเซ่นไหว้เทพเจ้าและบรรพบุรุษจะเป็นการรับประทานอาหารร่วมกัน และอยู่รอดตอนรับปีใหม่ในช่วงเที่ยงคืนเรียกว่า ซาวเถื่อ (Giao thua) จะมีการตั้งโต๊ะเซ่นไหว้เทพเจ้าที่ลงมาดูแลโลกมนุษย์ที่หน้าบ้าน มักมีการจุดประทัดหรือพลุ เพื่อเป็นสัญญาณว่าปีใหม่ได้มาถึงแล้ว จากนั้นจะฉลองปีใหม่ในอีก 3 วัน ตามธรรมเนียมเวียดนามวันที่หนึ่งเป็นเต็ดของครอบครัวบิดา วันที่สองเป็นเต็ดของครอบครัวฝ่ายมารดา วันที่สามเป็นเต็ดของครูอาจารย์ ดังนั้นคนเวียดนามจะเดินทางไปเยี่ยมเยียนและขอบคุณบุคคลที่มีพระคุณหรือให้ ความช่วยเหลือกันมา ความประทับใจและชื่นชอบอย่างมากถึงขั้นหลงไหลในเทศกาลเต็ดของผม ซึ่งถูกปลุกฝังมาแต่ครั้งเยาว์วัยถึงแม้ผมจะเติบโตนอกเวียดนาม คือในประเทศไทยได้แก่ คำบอกเล่าที่ว่า

เทศกาลเต็ด เป็นเทศกาลแห่งการเชื่อมโยงอดีตและปัจจุบันของครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น การพบปะกันของคนในครอบครัว ซึ่งทำงานอยู่ห่างไกล ได้กลับมาเจอกัน การได้แสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ จะมีการให้พรอายุหรือ หมิ่งต่วย (mung tuoi) โดยผู้ใหญ่จะให้ซองแดงแก่เด็กๆ และอวยพรให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและ หน้าที่การงาน ส่วนลูกหลานก็จะร่วมกันอวยพรให้พ่อแม่และปู่ย่าตายายมีสุขภาพแข็งแรงและอายุ ยืนยาว พิธีที่หน้าสนใจอีกอย่างของเทศกาลเต็ดคือ การชงหญ่า (Xong nha) นั่นคือความเชื่อที่ว่าผู้มาเยือนในวันแรกของเต็ดจะทำนายโชคนาคตและวาสนา ของเจ้าของบ้านในปีนั้น ดังนั้นคนเวียดนามจึงมักเชิญคนที่มีคุณสมบัตินายพรครอบครัวของตนในเช้าวันขึ้นปีใหม่ นอกจากนี้ในช่วงเต็ดยังมีข้อห้ามต่างๆ เช่น ห้ามกวาดบ้านเพราะเกรงว่าอาจกวาด โชคลาภออกไป ห้ามยืมเงิน ห้ามพูดคำหยาบ เป็นต้น ในช่วงต้นปีคนเวียดนามก็นิยมเดินสายไปทำบุญไหว้พระตามวัดวาอารามและศาลเจ้า ต่างๆ เพื่อขอพรให้มีโชคตลอดปี และมีการติดกระจดาชแดงที่เขียนคำกลอนอวยพรตีๆประดับบ้านด้วย ปัจจุบันนี้เทศกาลเต็ดยังได้รับการจัดในทั่วโลกในประเทศที่มีชุมชนชาว เวียดนามอาศัยอยู่เป็นงานใหญ่ด้วย

10. ประเทศไทย

เทศกาลสงกรานต์¹⁰

วันสงกรานต์ เป็นปีใหม่แบบเดิมของไทย ที่นับวันที่พระอาทิตย์ย่างเข้าสู่ ราศีเมษ เป็นวันเริ่มต้นปี โดยเรียกวันที่ 13 เมษายน เป็น "วันมหาสงกรานต์" และถือเป็น "วันผู้สูงอายุแห่งชาติ" ด้วย

¹⁰ <http://www.coj.go.th/day/songkran.html>

ส่วนวันที่ 14 เมษายน เรียก "วันเนา" และถือเป็น "วันครอบครัว" ส่วนวันที่ 15 เมษายน เรียกว่า "วันเถลิงศก" หรือวันขึ้นจุลศักราชใหม่

สงกรานต์ซึ่ง เป็นประเพณีของประเทศไทย สงกรานต์เป็นคำสันสกฤต หมายถึง การผ่านหรือ การเคลื่อนย้าย ซึ่งเป็นการอุปมาถึงการเคลื่อนย้ายของการประทับในจักรราศี โดยการนับระยะเวลาที่เส้นทางของ ดวงอาทิตย์โคจรผ่านกลุ่มดาวฤกษ์จักรราศีทั้ง 12 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มดาวราศี เมษ พฤษภ เมถุน กรกฎ สิงห์ กันย์ ตุลย์ พิจิก ธนู มังกร กุมภ์ และ มীন การโคจร ผ่านกลุ่มดาวแต่ละกลุ่ม จะใช้ระยะเวลา ประมาณ 30 วัน เมื่อ ดวงอาทิตย์โคจรผ่าน กลุ่มดาว เหล่านี้ครบทั้ง 12 กลุ่ม ก็จะได้ระยะเวลา 1 ปีพอดี เป็นวิธีการนับเดือนที่ใช้กันใน ประเทศอินเดีย และกลุ่มประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจาก อินเดียเช่น ไทย พม่า เขมร ลาว เป็นต้น

วันมหาสงกรานต์ 13 เมษายน

วันที่ 13 เมษายน เป็นวัน"มหาสงกรานต์" หรือ วันเริ่มต้นปีใหม่ ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นจากช่วงเวลาที่ดวง อาทิตย์โคจรผ่านจากราศีมีนเข้าสู่ ราศีเมษนั้น โลกโคจรเป็นมุมฉากกับดวงอาทิตย์ จึงมีกลางวันและกลางคืนยาวเท่ากันพอดี วันสงกรานต์เป็นวันทำบุญใหญ่ประจำปี มี 3 วันคือ วันมหาสงกรานต์หรือวันส่งท้ายปีเก่า (วันที่ 13 เมษายน) วันกลางหรือวันเนา (วันที่ 14 เมษายน) วันขึ้นปีใหม่ หรือวันเถลิงศก (วันที่ 15 เมษายน)

หรือการเคลื่อนขึ้นปีใหม่ในความเชื่อของประเทศไทยและบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และชาวต่างประเทศจะเรียกว่าเทศกาลนี้ว่า “สงครามน้ำ” สงกรานต์ เป็นประเพณีเก่าแก่ของไทยซึ่งสืบทอดมาแต่โบราณคู่มากับประเพณีตรุษ จึงมีการเรียกรวมกันว่า ประเพณีตรุษสงกรานต์ หมายถึง ประเพณีส่งท้ายปีเก่า และต้อนรับปีใหม่ คำว่าตรุษเป็นภาษาทมิฬ แปลว่าการสิ้นปี เมื่อวันสงกรานต์ตรงกับวันใดของแต่ละปี ซึ่งจะมีนางสงกรานต์ประจำวันนั้นๆ

ตำนานนางสงกรานต์

บุตรของเศรษฐีคนหนึ่งชื่อ ธรรมบาลกุมาร เป็นผู้รู้ภาษานก เรียนไตรเพทจบ เมื่ออายุเจ็ดขวบ เป็นอาจารย์บอก มงคลต่าง ๆ แก่มนุษย์ทั้งปวง ซึ่งในขณะนั้น โลกทั้งหลายนับถือท้าวมหาพรหม และกบิลพรหมองค์หนึ่งว่า เป็นผู้แสดงมงคลแก่มนุษย์ทั้งปวง เมื่อกบิลพรหมทราบ จึงลงมาถามปัญหา ธรรมบาลกุมาร 3 ข้อ สัญญาไว้ว่า ถ้าแก้ปัญหาได้จะตัดศีรษะบูชา ถ้าแก้ไม่ได้จะตัดศีรษะธรรมบาลกุมารเสีย ปัญหานี้ว่า

ข้อ 1. เข้าวราศีอยู่แห่งใด

ข้อ 2. เทียงวราศีอยู่แห่งใด

ข้อ 3. คำวราศีอยู่แห่งใด

ธรรมบาลขอผลัด 7 วัน ครั้นล่วงไปได้ 6 วัน ธรรมบาลกุมารก็ยังคงคิดไม่ได้ จึงลงจากปราสาทไปนอนอยู่ใต้ต้นตาลสองต้น มีนกอินทรี 2 ตัวผิวเมียทำรังอาศัยอยู่บนต้นตาลนั้น ครั้ง เวลาค่านางนกอินทรีจึงถามสามีว่า พรุ่งนี้จะได้อาหารแห่งใด สามีบอกว่า จะได้กินศพธรรมบาลกุมาร ซึ่งท้าวกบิลพรหมจะฆ่าเสีย เพราะทายปัญหาไม่ออก นางนกถามว่า ปัญหานี้อย่างไรสามีจึงบอกว่า ปัญหาว่าเข้าวราศีอยู่แห่งใด เทียงวราศีอยู่แห่งใด คำวราศีอยู่แห่งใด นางนกถามว่า จะแก้อย่างไร สามีบอกว่า เข้าวราศีอยู่หน้า มนุษย์ทั้งหลายจึงเอาน้ำล้างหน้า เวลาเทียงวราศีอยู่อก มนุษย์ทั้งหลายจึงเอาเครื่องหอมประพรมที่

อก เวลาค่ำราคืออยู่เท่า มนุษย์ทั้งหลายจึงเอาน้ำล้างเท้าครั้งรุ่งขึ้นท้าวทิลพรหมมาถามปัญหา ธรรมบาล กุมารก็แก้ตามที่ได้ยินมา

ท้าวทิลพรหมจึงตรัส เรียกเทพธิดาทั้ง 7 อันเป็นบริจาริกาพระอินทร์มาพร้อมกัน บอกว่า เราจะตัดศีรษะบูชาธรรมบาลกุมาร ศีรษะของเราถ้าจะตั้งไว้บนแผ่นดินไฟก็จะไหม้ทั่วโลก ถ้าจะตั้งขึ้นบนอากาศ ฝนก็จะแล้ง ถ้าจะตั้งไว้ในมหาสมุทรน้ำก็จะแห้ง

ธิดาทั้งเจ็ดเอาพานมารับศีรษะ แล้วก็ตัดศีรษะส่งให้ธิดาผู้ใหญ่ นางจึงเอาพานมารับพระเศียรบิดาไว้ แล้วแห่ทำประทักษิณ รอบเขาพระสุเมรุ 60 นาที จากนั้นเชิญไปประดิษฐานไว้ในมณฑปถ้ำคันธูลีเขาไกรลาศ บูชาด้วยเครื่องทิพย์ต่าง ๆ พระเวสสุกรรมกัณณมิตรแก้วเจ็ดประการชื่อ ภควดี ให้เป็นที่ประชุมเทวดา เทวดาทั้งปวงนำเอาถาดมุลาด ลงมาล้างในสระอนันดาตเจ็ดครั้ง แล้วแจกกันสิ่งเวทย์ทุก ๆ พระองค์ ครั้นถึงครบกำหนด 365 วัน โลกสมมติว่า ปีหนึ่งเป็นสงกรานต์นางเทพธิดาเจ็ดองค์ ผลัดเวรกันมาเชิญพระเศียรท้าวทิลพรหม ออกแห่ประทักษิณเขาพระสุเมรุทุกปี แล้วกลับไปเทวโลก ซึ่งลูกสาวทั้งเจ็ดของท้าวทิลพรหมนั้น

เราสมมติเรียกว่า นางสงกรานต์ มีชื่อต่าง ๆ ดังนี้ วันอาทิตย์ ชื่อนางทุงษะเทวี วันจันทร์ชื่อนางโคราคะเทวี วันอังคารชื่อนางรากษสเทวี วันพุธชื่อนางมณฑาเทวี วันพฤหัสบดีชื่อนางกิริณีเทวี วันศุกร์ชื่อนางกิมิทาเทวี วันเสาร์ชื่อนางมโหธรเทวี

ความหมายวันมหาสงกรานต์ของแต่ละวัน

ถ้าปีใดวันมหาสงกรานต์เป็นวันอาทิตย์ ปีนั้นไร่นาเรือกสวน ฝือกมัน มีสุ้งแพงแล วันจันทร์เป็นวันมหาสงกรานต์ จะแพ้เสนาบดี ท้าวพระยาและนางพระยาทั้งหลาย

วันอังคารและวันเสาร์ เป็นวันมหาสงกรานต์ จะเกิดอันตรายกลางเมือง จะเกิดเพลิงและโจรผู้ร้าย และจะเจ็บ ไข้หนักแล วันพุธ เป็นวันมหาสงกรานต์ ว่าท้าวพระยาจะได้เครื่องบรรณาการมาแต่ต่างเมือง แต่จะแพ้ลูกอ่อนนั้กแล

วันพฤหัสบดีเป็นวันมหาสงกรานต์ จะแพ้ข้าไท พระสงฆ์ราชาคณะจะได้รับความเดือดเนื้อร้อนใจกันแล

วันศุกร์เป็นวันมหาสงกรานต์ ข้าวน้ำ ลูกหมากรากไม้ทั้งหลายจะอุดม แต่จะแพ้เด็ก ฝนและพายุชุม จะเจ็บตาก็หนักนั้กแล

ความสำคัญของวันสงกรานต์

พิธีสงกรานต์ ถือเป็นประเพณีการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ของไทยที่ยึดถือปฏิบัติ มาแต่โบราณ ช่วงวัน สงกรานต์จึงเป็นวันแห่งความเอื้ออาทร ความรัก ความผูกพัน ที่มีต่อกันทั้งครอบครัว ชุมชน สังคม และศาสนา แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปสู่สังคมในวงกว้าง และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติ และความเชื่อนั้นไปและ ในความเชื่อดั้งเดิมที่ใช้สัญลักษณ์เป็นองค์ประกอบหลักในพิธี ได้แก่ การใช้น้ำเป็นตัวแทน แก่กันกับความหมายของฤดูร้อน ช่วงเวลาที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษ ใช้น้ำรดให้แก่กันเพื่อความชุ่มชื่น และขอพรจาก บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย รวมทั้งแสดงความกตัญญูทเวทิตาต่อบรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ การสร้างความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน ได้แก่ การร่วมกันทำบุญให้ทาน การก่อบพระเจดีย์ทรายและเป็น การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การเล่นสาดน้ำเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงร่วมกัน นอกจากนี้ ยังสร้างความรู้สึกผูก พันธ์กลมเกลียวต่อ

บุคคลในสังคมเดียวกัน และสร้างความรู้สึกร่วมกันในสาธารณสมบัติของสังคม และสิ่งแวดล้อมโดย การช่วยกันทำความสะอาดบ้านเรือน วัดวาอาราม ตลอดจนอาคารสถานที่สถานที่ต่างๆ

เวลาได้เปลี่ยนไป ผู้คนได้มีการเคลื่อนย้ายที่อยู่เข้าสู่เมืองใหญ่ๆ และจะถือเอาวันสงกรานต์ เป็นวัน “กลับบ้าน” ทำให้การจราจรคับคั่งในช่วงวันก่อนสงกรานต์ วันแรกของเทศกาล และวันสุดท้าย ของเทศกาล นอกจากนี้ เทศกาลสงกรานต์ยัง ถูกใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งต่อคนไทย และต่อ นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปัจจุบันนี้เทศกาลสงกรานต์มีพัฒนาการและมีแนวโน้มว่าได้มีการเสริมจน คลาด เคลื่อนบิดเบือนไป เกิดการประชาสัมพันธ์ในเชิงการท่องเที่ยวว่าเป็น ‘Water Festival’ เป็นภาพ ของการใช้น้ำเพื่อแสดงความหมายเพียงประเพณีการเล่นเท่านั้น

ปฏิทินไทยในขณะนี้กำหนดให้เทศกาลสงกรานต์ตรงกับวันที่ 13-15 เมษายน ของทุกปี และเป็น วันหยุดราชการ อย่างไรก็ตาม ประกาศสงกรานต์อย่างเป็นทางการจะคำนวณตามหลักเกณฑ์ในคัมภีร์สุ รียยาตร์ ซึ่งแต่โบราณมา กำหนดให้วันแรกของเทศกาล เป็นวันที่พระอาทิตย์ย้ายออกจากราศีมีนเข้าสู่ ราศีเมษ เรียกว่า “วันมหาสงกรานต์” วันถัดมาเรียกว่า “วันเนา” และวันสุดท้าย เป็นวันเปลี่ยนจุล ศักราชและเริ่มใช้กาลโยคประจำปีใหม่ เรียกว่า “วันเถลิงศก” จากหลักการข้างต้นนี้ ทำให้ปัจจุบัน เทศกาลสงกรานต์มักตรงกับวันที่ 14-16 เมษายน (ยกเว้นบางปี เช่น พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2555 ที่ สงกรานต์กลับมาตรงกับวันที่ 13-15 เมษายน) ซึ่งบางปีก็อาจจะตรงกับวันใดวันหนึ่ง

กิจกรรมในวันมหาสงกรานต์

ทำบุญตักบาตร

วันมหาสงกรานต์ ประชาชนจะลุกขึ้นมาตอนเช้าเพื่อที่จะจัดเตรียมอาหาร ไปตักบาตรถวาย พระ พอจัดเตรียมอาหารเสร็จก็จะ บรรจงลงภาชนะมีถ้วยโถโอชามที่สวยงาม แล้วเอาวางเรียงลงในถาด เพื่อนำไปทำบุญตักบาตรและเลี้ยงพระประจำหมู่บ้านของตน เรื่องการแต่งตัว จะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่ สะอาดสวยงามมิดชิดเหมาะแก่การไปวัดของชาวบ้าน

ก่อพระเจดีย์ทราย

ในสมัยก่อนที่เรื่องเล่าขานกันว่าทุกคนเมื่อเข้าวัดมาแล้วเวลาเดินออกจากวัดจะมีเม็ดทรายติด เท้าออกไปด้วยเพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการเติมเต็มจึงมีการขนทรายเข้าวัดหรือการก่อพระเจดีย์ทราย นั้นเองแต่ถึงอย่างไรแล้วการก่อพระเจดีย์ทรายก็เป็นเพียงกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมกัน ทำเพราะตอนเย็นๆชาวบ้านก็จะพากันไปที่ทำน้ำแล้วขนทรายกันมาคนละถังเพื่อนำทรายมาก่อเป็นพระ เจดีย์นั้นถือว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่จะให้ชาวบ้านมีความสามัคคีกลมเกลียวเพราะเมื่อขนทรายเข้าวัด แล้วทรายก็จะล้นวัดพระสงฆ์ก็จะนำทรายที่ชาวบ้านขนมานำไปคืนสู่แม่น้ำดังเดิมเพราะไม่รู้จะเก็บไว้ทำ อะไรเพราะฉะนั้นแล้วเวลาขนทรายเข้าวัดควรจะขนเพียงแค่เล็กน้อยเท่านั้นพอเพราะจะสร้างความ ลำบากให้พระเณรในภายหลัง

ปล่อยนกลปล่อยปลา

การปล่อยนกปล่อยปลาในวันมหาสงกรานต์ถือว่าเป็นประเพณีเลยทีเดียวเพราะนั่นถือว่าเมื่อเข้าวัดมาแล้วก็ต้องทำบุญโดยการปล่อยนกปล่อยปลาถ้าถือตามความเชื่อแล้วอานิสงส์ในการปล่อยนกปล่อยปลาถือว่าดีมากเลยทีเดียวแต่ใครจะอธิษฐานแบบไหนเพราะการให้ชีวิตใหม่แก่สัตว์ที่ถูกจับมาทรมานถือว่าได้บุญมากเลยทีเดียวเพราะฉะนั้นไม่แปลกเลยถ้าถึงวันสงกรานต์จะเห็นประชาชนปล่อยนกปล่อยปลา

สร้างน้ำ รดน้ำ และสาดน้ำ

การสร้างน้ำพระพุทธรูป มีดอกไม้ ธูปเทียน ไปบูชา แล้วเอาน้ำอบไปประพรมที่องค์พระ ทำเป็นสังฆปะพอบเป็นพิธีว่าได้แสดงความเคารพบูชาและสร้างน้ำท่านในวันขึ้นปีใหม่แล้ว เมื่ออัญเชิญพระพุทธรูปมา ก็มีการแห่แหกันอย่างสนุกสนาน สร้างน้ำพระพุทธรูปแล้วก็มีการสร้างน้ำพระสงฆ์ โดยมากมักเป็นสมภารเจ้าวัดเป็นการสร้างน้ำจริงๆ สร้างเสร็จครองไตรจีวรใหม่ที่อุบาสกอุบาสิกานำมาถวาย ท่านก็ขึ้นธรรมาสน์เทศน์อำนวยการปีใหม่ให้แก่ผู้ไปสร้างน้ำ นอกจากนี้ยังมีการ รดน้ำญาติผู้ใหญ่ หรือผู้ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ เพื่อขอศีลขอพรตามประเพณี

พิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมอาเซียน ¹¹

1. ประเทศบรูไน

ขนบธรรมเนียมประเพณีการแต่งงานของชาวมูรุตโดยเฉพาะชาวมูรุตตาโฮล (Murut Tapol) หรือมูรุตกากล Tagal มีความพิเศษจากชนเผ่ามูรุตอื่นๆ ยังคงมีพิธีแต่งงานที่บ้านยาว(Long house) และขนบธรรมเนียมประเพณีที่เรียกว่า tina'uh และ barian sampai mati ยังมีการปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน พิธีกรรม tana'uh ถือเป็นพิธีกรรมขั้นสูงสุดของขนบธรรมเนียมการแต่งงานของชาวมูรุตตาโฮล หรือตากาล คือการให้สินสอดของฝ่ายชายต่อฝ่ายหญิง พิธีกรรม tana'uh นี้สามารถปฏิบัติได้หลังจากการแต่งงานผ่านไปแล้ว 20 ปี หรือ 30 ปี ส่วนพิธี barian sampai mati ในปัจจุบันมีน้อยมาก

2. ประเทศกัมพูชา

อำเภอขุขันธ์เดิมเป็นที่ตั้งของบริเวณเมืองขุขันธ์ ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่อายุกว่า 200 ปี เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของคนไทยหลายเชื้อสาย หลายภาษา เช่น เขมร ลาว ส่วย เยอ จีน เป็นต้น มีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงามของท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมาก และหนึ่งในจำนวนนั้น ก็คือประเพณีแซนโดนตา ซึ่งเป็นประเพณีเช่นไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายเขมร โดยคนไทยกลุ่มดังกล่าวได้ยึดถือปฏิบัติกันมาแต่ดั้งเดิม เนื่องจากอำเภอขุขันธ์มีคนไทยเชื้อสายเขมร อยู่เป็นจำนวนมาก บรรดาลูกหลานที่ไปทำงานต่างถิ่นจะกลับมาร่วมพิธีเช่นไหว้ที่บ้านเป็นประจำทุกปี แต่การแซนโดนตาได้กระทำกันในครอบครัวบางครอบครัวที่เป็นคนรุ่นใหม่เริ่มขาดความรู้ความเข้าใจในพิธีกรรมดังกล่าวชาวอำเภอขุขันธ์จึงได้จัดงาน

¹¹ <https://sites.google.com/site/flukadlove/home/wathnthrrm-thang-10-prathes>

ประเพณีแซนโตนตาขึ้นตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เพื่อเป็นการสืบสาน พัฒนาและส่งเสริม วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

3. ประเทศอินโดนีเซีย

เรื่องราวนี้ได้เกิดขึ้น ณ หมู่บ้านเล็กๆแห่งหนึ่งแถวชายฝั่ง Lamalera ในประเทศอินโดนีเซีย สถานที่ที่ผู้คนท้องถิ่นออกล่าวาฬมานานนับ หลายร้อยปี และยังใช้วิธีดั้งเดิมสืบต่อกันมาพวกเขาใช้เพียง แค เรือพาย ไม้ยาวปลายแหลม มีด และเชือกเท่านั้นเนื่องจากพื้นที่ในหมู่บ้านเป็นหินผาลาด ไม่สามารถ ทำการเกษตรได้การทำประมงจึงเป็นอาชีพเดียวที่คนในหมู่บ้านจะหาเลี้ยงครอบครัวได้ซึ่งรวมไปถึงการ ล่าวาฬนั่นเอง

4. ประเทศลาว

พิธีกรรมและความเชื่อชาวลาวครั้ง มีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก การนับถือผี ของชาวลาวครั้งเป็นการถือผีตามบรรพบุรุษคือผีเจ้านายและผีเทวดา การนับถือมีอิทธิพลต่อชาวลาว ครั้งมาก แม้แต่ในแง่ของการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการประกอบพิธีกรรมหรือการดำรงชีวิตประจำวัน ก็จะต้องไปข้องเกี่ยวกับผีของบรรพบุรุษเนื่องจากอาชีพหลักของชาวลาวครั้ง คือการทำนา จึงมีประเพณี ความเชื่อ ที่ถือปฏิบัติกันมาเพื่อความอุดมสมบูรณ์ คือ พิธีบูชาเช่นสรวงแม่ธรณี และแม่โพสพ ก่อน หว่านข้าวเป็นการบอกกล่าวแม่ธรณีโดยจัดวางเครื่องเช่นไว้บนพื้นดินบริเวณหัวคันนาและกล่าวแก่แม่ ธรณีว่า จะทำนาแล้วขอให้คนและ ควายอยู่ดีมีสุขสบาย คราดไถอย่าให้หักบได้มาแย่งดินขอเพียงแค่ทำ กิน พิธีนี้ภาษาถิ่นเรียกว่า พิธี แสกนา พิธีที่เกี่ยวกับความเชื่ออีกวิธีหนึ่งคือ พิธีศพ เมื่อนำศพผู้ตายใส่ลง หีบ ถ้าเป็นชายก็จะใช้ผ้าขาวม้าของผู้ตายคลุมทับผ้าขาวบนผ้าหีบ ถ้าเป็นหญิงก็จะคลุมหีบด้วยสไบของผู้ตาย และจะเผาเครื่องนุ่งห่มต่างๆของผู้ตาย เช่น ผ้าขาวม้าไหม โสร่งไหมผ้าพุ่งไหม ผ้าม่วงโรง หรือ ผ้าซิ่นมัดหมี่ ผ้าสไบ เสื้อ ฯลฯ เผาไปด้วย

5. ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศที่ประกอบขึ้นด้วยหลากหลายชาติพันธุ์ ประเทศ มาเลเซียมีดินแดนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นรัฐต่างๆจำนวน 11 รัฐตั้งอยู่บนแหลมมลายู อีก ส่วนหนึ่งมี 2 รัฐตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ทั้งสองส่วนนี้มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ รัฐที่ตั้งอยู่บนแหลม มลายูประกอบด้วยชาติพันธุ์ใหญ่ๆจำนวน 3 ชาติพันธุ์ คือ มลายู จีน และอินเดีย ส่วนรัฐที่ตั้งอยู่บนเกาะ บอร์เนียว มีจำนวนชาติพันธุ์หลายสิบชนเผ่า

6. ประเทศพม่า

สังคมพม่านั้นได้ว่าเป็นสังคมที่แทบหยุดกาลเวลา และหยุดความเปลี่ยนแปลงไว้ได้ในระดับ หนึ่ง ทั้งนี้เพราะพม่าปิดประเทศมานานกว่า 3 ทศวรรษ ในขณะที่โลกได้พัฒนาด้านเทคโนโลยีไปมาก ในช่วงเวลานั้น สังคมพม่าอยู่ได้ด้วยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นความ เป็นอยู่แบบพอมีพอกินและพึ่งพาตนเอง สิ่งจำเป็นจึงมีเพียงแค่ปัจจัยสี่ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค อีกทั้งสิ่งยั่วยุในการบริโภคที่เกินความจำเป็นก็ไม่มีมาก ชีวิตความ เป็นอยู่ของชาวพม่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาจึงมีความเรียบง่าย และไม่มีเรื่องที่จะต้องจับจ่ายกันมากนัก

7. ประเทศฟิลิปปินส์

วัฒนธรรมของฟิลิปปินส์เป็นลักษณะวัฒนธรรมลูกประสมที่ได้รับอิทธิพลจากสเปน จีน เม็กซิกัน อเมริกา อาหรับ และมาเลเซีย ในปัจจุบัน อิทธิพลหลักๆ ของฟิลิปปินส์น่าจะมีด้วยกันอย่างน้อย 3 สาย คือพวกสเปน จีน และอเมริกัน

8. ประเทศเวียดนาม

ด้านศิลปวัฒนธรรมของเวียดนาม มีความแตกต่างกับศิลปวัฒนธรรมของไทยอย่างมาก ที่เป็นอยู่เป็นเพราะเวียดนามถูกปกครองโดยประเทศจีนมาหลายครั้งหลายหน จนอาจเรียกได้ว่า อารยธรรม วัฒนธรรม ของเวียดนาม คือ วัฒนธรรมของประเทศจีน นั่นเอง โดยเฉพาะทางด้านศิลปของ โบราณสถาน ต่าง ๆ อาทิ พระราชวัง วัด สุสาน ฯลฯ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันจนไม่สามารถแยกออกให้เห็นอย่าง เด่นชัด แม้ในช่วงหลังมานี้ เวียดนามอาจได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศส และญี่ปุ่นอยู่บ้าง แต่ใน ภาพรวมแล้วจะคล้ายคลึงกับประเทศจีน และมีหลักฐานให้เห็นอยู่ทั่วไปบริเวณสองข้างทางที่เราผ่านไป เกือบทุกถนน

9. ประเทศสิงคโปร์

วัฒนธรรมของสิงคโปร์ ประชากรสิงคโปร์มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อีกทั้งส่วนใหญ่ยังยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติดั้งเดิม ทำให้สิงคโปร์มีวัฒนธรรมหลากหลาย ทั้งทางด้านอาหาร การแต่งกาย ตลอดจนการเช่นไหว้วิญญูณบรรพบุรุษ และความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าที่แตกต่างกันไป ชาวจีนส่วนมากบูชาเจ้าแม่กวนอิมธิดาแห่งความสุข กวนอูเทพเจ้าแห่งความยุติธรรม รวมถึงเทพเจ้าจีนองค์อื่นๆ ขณะที่ชาวฮินดูบูชาเทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ เป็นต้น

10. ประเทศไทย

ประเพณีไทย อารยธรรมไทย ประเพณีไทยอันดงามที่สืบทอดต่อกันมานั้น ล้วนแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ความผูกพันของผู้คนต่อพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตที่สอดประสานกับฤดูกาลและธรรมชาติอย่างชาญฉลาดของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นทั่วแผ่นดินไทย เช่น ภาคเหนือ ประเพณีบวชลูกแก้วของคนไตหรือชาวไทยใหญ่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาคอีสาน ประเพณีบุญบั้งไฟของชาวจังหวัดยโสธร ภาคกลาง ประเพณีทำขวัญข้าวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคใต้ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น นอกจากนี้ ประเพณีอารยธรรมไทยยังนำมาซึ่งการท่องเที่ยว เป็นที่รู้จักและประทับใจแก่ชาติอื่นนับเป็นมรดกอันล้ำค่าที่เราคนไทยควรอนุรักษ์และสืบสานให้ยิ่งใหญ่ตลอดไป

สรุป

หากกล่าวว่ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน หรือ ASCC คงน้อยคนนักที่จะรู้จัก และเข้าใจถึงความหมายของ ASCC อย่างแท้จริง เมื่อเทียบกับคำฮอตฮิตติดหู อย่างคำว่า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ “AEC” ทั้งนี้ เมื่อจะต้องทำความเข้าใจกับคำว่า “ASEAN Community” แล้ว นั้น ASEAN Community ซึ่งถือเป็นการบูรณาการร่วมกันในระดับภูมิภาค หรือภูมิภาคนิยม ซึ่งเป็นการรวมตัวกันภายใต้ภูมิภาคอาเซียนหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เกิดขึ้น ภายใต้สามเสาหลัก คือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมความมั่นคงอาเซียน และเสาหลักสุดท้าย ก็คือ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งเสาหลักที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกัน การเป็นเอกภาพร่วมกัน ให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ร่วมกันภายใต้สังคมที่เอื้ออาทร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมถึงเป้าหมายสูงสุด คือ การสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันของประชาคมอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในปี 2015 นั้น สอดคล้องกับ Motto หรือคำขวัญของอาเซียน คือ One Vision, One Identity, One Community

สิบประเทศมีความแตกต่างกันทั้งเรื่องวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ภาษา ประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ และการขยายจำนวนสมาชิกของอาเซียนจนครบสิบประเทศในปัจจุบัน สำหรับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

การเชื่อมโยงทางสังคม วัฒนธรรม ถือเป็่นหัวใจของการเป็นประชาคมอาเซียนที่เป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าแต่ละประเทศต่าง ๆ จะมีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ มีลักษณะเหมือนหม้อใบใหญ่ที่อุดมไปด้วยความหลากหลายความแตกต่าง มีลักษณะของความเป็นพหุสังคมสูง แต่ภายใต้ความหลากหลายเหล่านั้น กลับมีต้นรากทางวัฒนธรรม หรือมีทุนทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน จึงเป็นการง่ายที่จะเชื่อมโยงกันได้มากยิ่งขึ้น ผ่านการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมของชาวอาเซียน

เทศกาลและพิธีกรรมต่างๆ ของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ย่อมมีความสำคัญไม่น้อยที่จะเชื่อมโยงคนหรือประชาชนของแต่ละชาติในอาเซียนให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในด้านอื่นๆ ต่อไป พร้อมกันนั้นยังสามารถร่วมมือกันพัฒนาเทศกาลและพิธีกรรมของแต่ละประเทศเพื่อการท่องเที่ยวได้อีกด้วย